

01-06-2018

En kvalitativ undersøgelse af socialrådgivernes håndtering af børnefamiliers økonomi i Børne- og familierådgivningen i Herning Kommune

A qualitative research of social workers' management of families' finances in Herning Municipality's Children and Family Counseling

Kandidatuddannelsen i Socialt Arbejde, Aalborg Universitet

Speciale af:

Fatma Karie - 20161034

Alma Mujnovic - 20161223

Vejleder: Andreas Møller Jørgensen

Anslag: 177.910

Abstract

This thesis examines Herning Municipality's Children- and Family Counseling, as this municipality is considered to improve practice with their implementation of Sverigesprogrammet (ed. the Swedish Program), for this reason Children- and Family Counseling in Herning is considered particularly successful. The Swedish program establishes more favorable working conditions for social workers due to the handling of fewer cases, closer follow-ups and therefore a better opportunity to form a holistic approach to the families' situation. This holistic approach includes examination of the families' finances which is considered essential as it is shown in reports that parents' financial situation has a major impact on children's well-being and development. Child poverty is currently part of social policy in Denmark with reports on the consequences children suffer due to their parents' difficult financial situation.

Based on this knowledge this thesis works with the following problem definition: *How do social workers in Child- and Family Counseling manage the families' finances in preventive cases and how can we understand this?*

A qualitative approach is used to examine the problem. Specifically, the use of a vignette method combined with a qualitative semistructured interview method. The vignette method includes information concerning a fictional family which initiates the five social workers thoughts and reflections about the given information. Furthermore, we seek to collect first person's descriptions of their reflections and possibilities of action when managing the families' finances with the use of a semistructured interview. In addition, we handed the social workers an empty §50 undersøgelse (ed. Paragraph 50 investigation) with the purpose of simulating actual practice. The legislation stipulates that social workers must investigate the families' finances in the paragraph 50 investigation. Multiple theories are then used to qualify the findings in collected data and interpretations in the analysis. Furthermore, the findings in collected data are supported by 10 available and filled out paragraph 50 investigations, with mainly access to the fields "finances" and "analysis" in the forms.

The study reveals that social workers management of the families' finances are based on the scope of legislative- and organization framework, from which they can assess the family's situation. However, this study shows that social workers inform that they are limited in their management of the families' financial challenges due to them being unable to grant direct money to remedy the

family's situation, as Child- and Family Counseling is not specialized in finances. Furthermore, our study shows that the social workers inform that they do not investigate and work with the families' finances, and that this will be apparent in paragraph 50 investigations, where the field "finances" most often will be empty or very sparingly filled out. In addition, our study shows that social workers handle the families' financial challenges in different ways within the scope they have.

Indhold

Kapitel 1 Indledning.....	5
1.1 Problemfelt	6
1.2 Problemformulering.....	10
1.3 Læsevejledning til projektet	10
2.1 Lovgivningsmæssig og politisk kontekst.....	14
2.1.1 Servicelovens §11	14
2.1.2 Servicelovens kapitel 11	15
2.1.3 Aktivlovens kapitel 10	16
2.1.4 ICS – Integrated Childrens System.....	16
2.1.5 Barnets reform.....	18
Kapitel 3 Videnskabsteori.....	19
Kapitel 4 Forskningsdesign og metode.....	24
4.1. Det kvalitative forskningsdesign	24
4.2. Adgang til feltet - Gatekeepers	27
4.3 Oversigt over informanter.....	28
4.4 Vignetmetoden.....	28
4.4.1 Vignet.....	29
4.5 Pilotinterview.....	31
4.6 Udførelse af interview	31
4.7 Udfyldte §50 undersøgelser	33
4.8 Metodetriangulering	35
Kapitel 5 Databehandling	36
5.1 Transskribering	36
5.2 Analysestrategi	37
Kapitel 6 Teori.....	41
6.1. Personlig og institutionel dømmekraft.....	42
6.2 Afværgemekanismer	43
6.3 Interaktionen mellem tekniske objekter og mennesker	44
6.4 Organisationsteori.....	45
Kapitel 7 Analyse.....	46
7.1 Dømmekraft.....	47
7.2 Fokus på barnet.....	52

7.3 Organisatoriske- og lovgivningsmæssige rammer.....	56
Kapitel 8 Diskussion	64
Kapitel 9 Konklusion.....	67
Kapitel 10 Perspektivering	70
Bibliografi.....	72

Kapitel 1 Indledning

I 2013 blev fattigdomsgrænsen vedtaget på baggrund af ekspertudvalget i fattigdoms' anbefalinger og efter inspiration fra blandt andet EU (Juul J. S., www.ae.dk, 2018, s. 7). Ifølge fattigdomsgrænsen er man fattig, hvis man gennem tre år i træk har en indkomst, som er under halvdelen af medianindkomsten. I 2017-niveauet vil dette svare til at fattigdomsgrænsen er på 212.800 kr. om året for en familie bestående af tre personer. Ved vedtagelsen blev personer under fattigdomsgrænsen betegnet som "økonomisk fattige". Fattigdomsgrænsen er dog formelt afskaffet af Venstre-regeringen i 2015, men selv om man har afskaffet måleinstrumentet, og dermed ikke længere er forpligtet til at opgøre fattigdom, eksisterer problemet stadig (Juul J. S., 2018, s. 7). Ydermere indførte Venstre-regeringen kontanthjælpsloftet i 2016, hvor der er sat en øvre grænse for, hvor meget man kan modtage i kontanthjælp, boligstøtte og særlig støtte. Samtidig er der indført en 225-timersregel (Beskæftigelsesministeriet, 2016). Folketinget er opfordret til at afskaffe de meget lave ydelser, for at forhindre at familierne blandt andet sættes ud af deres boliger (Dansk Socialrådgiverforening, 2017). Opfordringen fremgår af et åbent brev om børnefattigdom, udarbejdet af 17 organisationer og underskrevet i januar 2017, hvori følgende fremgår: "*Mange familiers ydelser vil blive skåret så kraftigt ned, at de kommer under de grænser for fattigdom, vi kender i Danmark. Især enlige forsørgere og familier, der er omfattet af både loftet og timereglen, vil blive hårdt ramt*" (Dansk Socialrådgiverforening, 2017). Endvidere fremgår det af brevet, at en stor del af de mennesker, omfattet af kontanthjælpsloftet og 225-timers reglen, befinder sig i situationer hvor de ikke er jobparate og dermed ikke kommer i beskæftigelse (Dansk Socialrådgiverforening, 2017). Dette kan understøttes af, at et lignende kontanthjælpsloft blev indført i oktober 2002, hvor det blev påvist i SFI undersøgelsen *Loft over ydelser*, at loftets indførelse ikke fik flere i arbejde, blandt de kontanthjælpsmodtagere berørt af loftet (Graversen & Tinggaard, 2005, s. 16). Ved indførelsen af det nye kontanthjælpsloft får familier berørt af loftet endnu sværere ved at få økonomien til at hænge sammen i hverdagen og får en ringere økonomi, som rammer direkte ned i børnenes hverdagsliv og -vilkår, selv om børnene står magtesløse i forhold til at ændre på deres forældres situation (Dansk Socialrådgiverforening, 2017). Dansk Socialrådgiverforening, har i samarbejde med en række andre organisationer der varetager børns interesser, herunder Børns Vilkår og Børnerådet, dannet alliancen *Børn i fattigdom – Nej tak!* i efteråret 2016 (Dansk Socialrådgiverforening, 2016). Samarbejdet skal danne en stærk opinion og

skabe opmærksomhed på de konsekvenser den øgede fattigdom har for børn (Dansk Socialrådgiverforening, 2016).

På baggrund af ovenstående ønskes der i indeværende projekt at undersøge hvordan disse børnefamiliers økonomi håndteres i praksis i Børne- og familierådgivningen i Herning. Da Herning Kommune er den første danske kommune der arbejder med Sverigesmodellen, også kaldet Herningmodellen, er valget faldet på dem. Flere af landets kommuner har sidenhen valgt at implementere Sverigesmodellen i arbejdet med udsatte børn (Socialpædagogerne, 2016, s. 3).

1.1 Problemfelt

I det følgende vil der blive redegjort for, projektets problemfelt. Interessen for projektets emne er opstået på baggrund af den aktuelle debat om kontanthjælpsloftet, som har forårsaget at de lave overførselsindkomster har begrænset mange børnefamiliers økonomi (Nørup & Petersen, 2017, s. 1). I april 2016 trådte både kontanthjælpsloftet og 225-timers reglen i kraft (Beskæftigelsesministeriet, 2018). Ved vedtagelsen af kontanthjælpsloftet er der sat en grænse for hvor meget der kan modtages i offentlige ydelser, for at det bedre kan betale sig at arbejde for borgere på kontanthjælp. Endvidere trådte 225-timers reglen i kraft i 2016, hvilket betyder at borgere, vurderet i stand til at arbejde, skal have mindst 225 timers beskæftigelse i løbet af et år for ikke at blive trukket i ydelsen (Beskæftigelsesministeriet, 2018). Analysechef hos Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (AE), Jonas Schytz Juul, har udarbejdet en analyse, hvori det fremgår, at der nu er over 48.000 personer som falder under den tidligere officielle fattigdomsgrænse, efter indførslen af kontanthjælpsloftet (Juul J. S., 2018, s. 5). Økonomisk fattigdom er ifølge ekspertudvalget om fattigdom defineret på følgende måde: *"At den enkelte person har haft en disponibel indkomst (efter skat og renteudgifter) på mindre end 50 pct. af medianindkomsten (i det enkelte år) i mindst tre sammenhængende år"* (Benjaminsen, Enemark, & Birkelund, 2016, s. 10). Ydermere fremgår det af Juuls analyse, at indførslen af kontanthjælpsloftet har bidraget til en kraftig stigning i børnefattigdom (Juul J. S., 2018, s. 2). Effekten af fattigdom i barndommen er størst, når barnet er i dets tidlige teenageår og topper i aldersintervallet fra 13-15 år, som påpeges i Rune Lesners rapport, *The long-term effect of childhood poverty* (Lesner, 2016, s. 29). Rapporten konkluderer blandt andet, at når der opleves fattigdom i barndommen fra 13-15 år, nedsættes det enkelte individs disponible indkomst med 6,4% når det fylder 30 år (Lesner, 2016, s. 29). I 2015 var det 11,0 % af børn i alderen 17 år, der har oplevet at leve med lave indkomster i familien, i perioden 2005-2015 (Bonke & Christensen, 2016, s. 42). Det vil sige at 11,0 % af de

børn der var fyldt 17 år i 2015, har levet med en lav indkomst i familien i en periode på 10 år. For børn der var fyldt 10 år i 2015 var det i samme periode 10,5 % af de børn, som havde oplevet at leve i en familie med en lav indkomst (Bonke & Christensen, 2016, s. 42). Da de nævnte perioder er lange perioder, har det vist sig, at selv når der forekommer kortvarige perioder med lav indkomst i børnefamilier, kan det have negative effekter for børns vilkår på lang sigt (Bonke & Christensen, 2016, s. 42). Ydermere findes der sammenhæng mellem forældres indkomst og dens indvirkning på barnets karakter i skolen og uddannelsesniveau (Lesner, 2016, s. 2). Blandt forældre der er kontanthjælpsmodtagere, og dermed har lav indkomst, er det særligt børn af enlige forældre der dominerer statistikken, idet der her er 5300 børn overfor 3100 børn i parfamilier, der modtager kontanthjælp hele året eller dele af året (Bonke & Christensen, 2016, s. 65). Af Adam Johansens rapport *Børnefamiliers fattigdom og omsorgssvigt* fremgår det, at forældre der domineres af bekymringer for deres daglige økonomi, har manglende overskud til at understøtte deres børns udvikling (Johansen, 2016, s. 176). Ydermere fremgår det af Lesners rapport, at fattigdom i børnefamilier kan betragtes som en manglende forældreevne, idet de ikke formår at frigive ressourcer til barnets udvikling (Lesner, 2016, s. 2). I indeværende projekt betragtes fattigdom ikke som en manglende forældreevne. Derimod antages det, at en sådan betragtning, hvor fattigdom anses at have indflydelse på forældreevne af negativ karakter, må skyldes, at der forekommer en skævvridning i den indsigt der opnås af forælderen og familiens økonomiske situation som helhed. Denne skævvridning antages ligeledes at forekomme når socialrådgiverne danner indsigt i børnefamiliernes økonomi, og hvordan denne indsigt udtrykker sig i deres vurderinger og handlinger i familiens sag. Denne antagelse er på baggrund af Johansens rapport, hvoraf det fremgår, at sagsbehandlere gennemgående har undervurderet børnefamiliers rådighedsbeløb, og er uvidende om betydelige afsavn for børn og forældre. Hvormed betydningen af ydre strukturelle fattigdomsvilkår erstattes af en forståelse af, at børn og forældres fattigdom er resultat af forældrenes omsorgskompetence (Johansen, 2016, s. 9-10). Ydermere fremgår det af rapporten, at sagsbehandlere og kommuner kan bistå med at kompensere socialt og relationelt, men der er en grænse for, hvad der kan gøres, når pengene er små (Johansen, 2016, s. 6). Når disse forældre er økonomisk bekymrede, og når Børne-og familierådgivningen nedprioriterer fattigdom i børnefamilierne, kan det være en uforløst barriere for socialfaglige indsatser der iværksættes jf. Serviceloven (Johansen, 2016, s. 10). Myndighedssagsbehandlere der er tilknyttet familierne, stilles oftest over for nogle dilemmaer der kan forekomme uløselige, idet de kun kan tilbyde psykologisk

og pædagogisk indsats, selvom de vurderer, at frigørelse fra økonomisk fattigdom ville have langt større effekt (Johansen, 2016, s. 178).

På baggrund af dette findes det relevant at Børne- og familierådgivningen har fokus på forældrenes økonomi, idet børnene er afhængige af forældres forsørgelsesgrundlag (Johansen, 2016, s. 24). Johansens rapport er den eneste rapport vi har kunne finde som har fokus på hvordan Børne- og familierådgivningen forholder sig til børnefamiliernes økonomi. Når vi kigger nærmere på Johansens rapport, er der flere henvisninger til udenlandske rapporter, dog er der i indeværende projekt fokus på den danske kontekst.

Med bevidsthed om, at myndighedssagsbehandlere ikke har børnefamiliens økonomi som kerneopgave, findes det interessant at se nærmere på deres anvendelse af §50 undersøgelser, grundet kendskab til at økonomi indgår heri. Denne bevidsthed er grundet indeværende projekts forskeres baggrund, som uddannede socialrådgivere, hvorfor vi har indsigt i Lov om Social Service §50 og undersøgelsens indhold. En §50 undersøgelse er et skema, baseret på §50 i Serviceloven, omhandlende følgende forhold: *1) udvikling og adfærd, 2) familieforhold, 3) skoleforhold, 4) sundhedsforhold 5) fritidsforhold og venskaber 6) og andre forhold* (Socialstyrelsen, 2011, s. 105). Formålet med undersøgelsen er, at myndighedssagsbehandlere skal have øje for en helhedsbetragtning af barnet og familiens ressourcer og barrierer (Socialstyrelsen, 2011, s. 105). Ved nærmere research erfarede vi, at Socialstyrelsen har udarbejdet tre eksempler på den gode §50 undersøgelse, hvor der i 2 ud af 3 eksempler ses ingen- eller sparsom udfyldelse af feltet *økonomi*, som i undersøgelsen indgår under feltet *familieforhold* (Rambøll, 2015, s. 19). Dette har været medvirkende til at fremkalde vores undren om, hvordan myndighedssagsbehandlere i Børne- og familierådgivningen anvender §50 undersøgelsen ved håndtering af børnefamiliers økonomi. Denne undren er på baggrund af vores research om emnet, som vi har reflekteret over, samt vores baggrund som uddannede socialrådgivere og studerende på kandidat i Socialt Arbejde, som har medført at vi medbringer et sæt briller at anskue verden med, og denne research med (Juil S. , 2012, s. 127). Indførelsen af kontanthjælpsloftet har gjort indtryk på os, da vi fra modul 1 i kurset socialpolitik, har viden om, at en sådan nedskæring i overførselsindkomster, som skulle øge incitamentet til arbejde, rent faktisk ikke har effekt (Graversen & Tinggaard, 2005, s. 10). Ydermere har vi heraf viden om, at de som omfattes af kontanthjælpsloftet, ofte har problemer udover ledighed, hvorfor en nedskæring i overførselsindkomst ikke fungerer som incitament til at arbejde (Graversen & Tinggaard, 2005, s. 17). Tværtimod har vi viden om, at dette kan gøre deres situation

sværere. Denne viden stammer fra socialrådgiveruddannelsen, og indeværende projekts forskeres erfaring med at have arbejdet i beskæftigelsesafdelinger i Jobcentre. Her erfarer de, at dårlig økonomi kan fylde utrolig meget for borgere, i sådan en grad, at det kan være svært for dem at fokusere på jobsøgning. Ydermere har vi viden om, hvilke konsekvenser kontanthjælpsloftet og 225-timers reglen kan have for børn, fra specialiseringsfag i Børn og Unge fra Socialt arbejde (Nørup & Petersen, 2017, s. 1). Denne viden har været bestemmende for at problemstillingen om børnefamiliers økonomi er fundet værd at beskæftige sig med. I og med vi selv er uddannede socialrådgivere, fandt vi det interessant at se på hvordan socialrådgiverne i Børne-og familierådgivning arbejder med børnefamiliers økonomi. Dette grundet, at de børn de møder kan opleve konsekvenser af deres forældres udfordrede økonomi. Herved har vi benyttet vores viden og fordomme til at føre os ind på indeværende problemfelt.

Idet myndighedssagsbehandlere i Børne-og familieafdelingerne oftest ikke har kendskab til familiernes rådighedsbeløb, overvurderer de i nogle tilfælde rådighedsbeløbet til at være tæt på det dobbelte af det faktiske beløb (Johansen, 2016, s. 178). Årsagen er, at mange sagsbehandlere ikke undersøger hvad familierne har at leve for (Johansen, 2016, s. 178). Børne-og familieafdelingerne foreslår oftest at der lægges et budget for familierne, uanset hvor anstrengt familiens rådighedsbeløb er (Johansen, 2016, s. 10). Som en løsning på de afsavn der er fattigdomsskabte, foreslår Børne-og familieafdelingerne forældrene en yderligere prioritering af disse familiers økonomi (Johansen, 2016, s. 10). Dog er udfordringen heri, at disse familiers rådighedsbeløb i forvejen er så begrænset, at det er tvivlsomt om hvorvidt det giver mening at lægge et budget (Johansen, 2016, s. 10). Alligevel anbefales det af Børne-og familieafdelingerne, at der lægges et budget for disse familier, for at forældrenes kortlægning af rådighedsbeløb og gæld, kan give dem ro til at fokusere på andre vigtige forhold såsom følelsesmæssig stimulering af deres børn (Johansen, 2016, s. 10). Denne anbefaling antages at være på baggrund af socialrådgivernes råderum, da det ikke er truffet på baggrund af viden om børnefamiliens økonomi, for denne har de oftest ikke undersøgt meget om, som skrevet ovenfor. Nærværende projekt undrer sig over dette råderum, og hvordan dette bliver benyttet ved håndtering af børnefamiliers økonomi, hvilket leder os mod nedenstående problemformulering.

1.2 Problemformulering

Hvordan håndterer socialrådgiverne i Børne- og familierådgivningen børnefamiliers økonomi i det forebyggende sagsarbejde, og hvordan kan vi forstå at det forholder sig således?

1.3 Læsevejledning til projektet

I følgende vil der være en læsevejledning til nærværende projekt, hvilket har til formål at give indblik i hvorledes projektet er struktureret. *Kapitel 1 – Indledning* vil give et indblik i den kontekst som projektet opererer under, samt en introduktion til projektets problemformulering. Dernæst i *Kapitel 2 - Beskrivelse af Børne- og familierådgivningen Herning* vil der være en kort beskrivelse af Børn og Unge forvaltningen som organisation samt Børne- og Familierådgivningen i Herning. Kapitlet giver indblik i konteksten projektet undersøger, og et overblik over det organisatoriske felt, som socialrådgiverne i BOF i Herning arbejder indenfor. Ydermere vil der være en kort redegørelse af relevant lovgivning og vedtagne politikker, der har relevans for projekts kontekst. Dernæst indeholder *Kapitel 3 - Videnskabsteori* diskussion af, overvejelser vi har gjort os i forbindelse med projektets videnskabsteoretiske orientering, mens *Kapitel 4 - Forskningsdesign og metode* beskriver projektets kvalitative forskningsdesign. Kapitlet indeholder beskrivelse af en kombination af metoderne semistruktureret interviews og vignetmetoden. Endvidere er der i kapitlet beskrivelse af hvordan interviews er blevet udført, samt hvordan vi fik adgang til feltet og oversigt over informanterne.

I *Kapitel 5- Databehandling* vil der være beskrivelse af hvordan interviews er transskriberet, samt beskrivelse af anvendte analysestrategi, hvor kodningen tager udgangspunkt i to af trinene fra Grounded- theorys analysestrategi: Åben kodning og selektiv kodning.

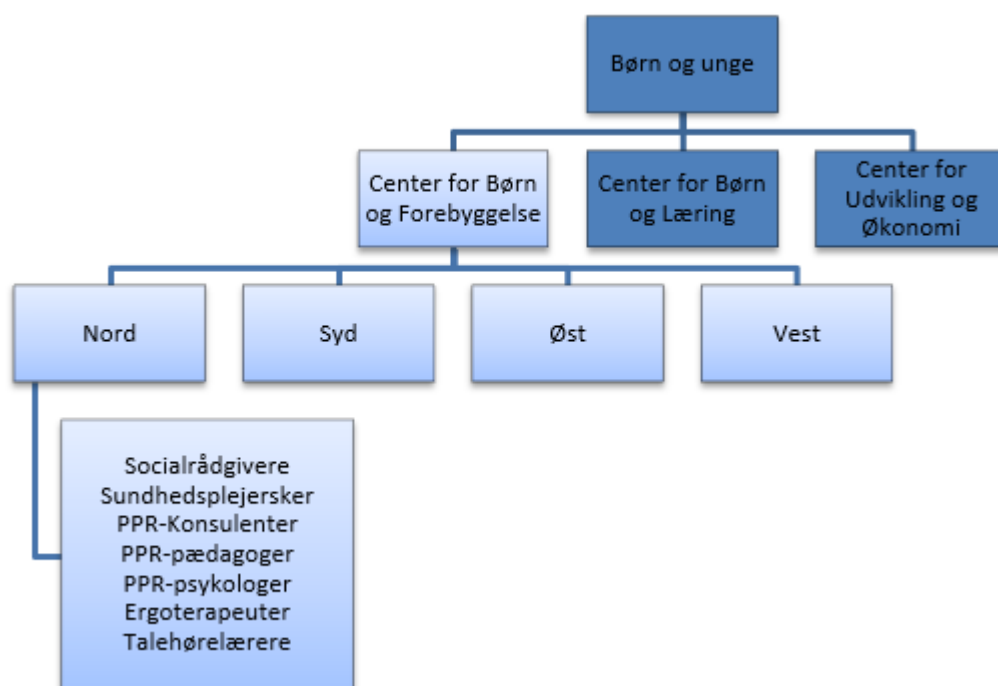
Projektets *kapitel 6- teori* redegør for valg af teori, samt beskrivelse af disse teoriers relevans for indeværende projekt. I *det syvende kapitel, Kapitel 7- Analyse*, vil der udvælges citater i transskriberede interviews, hvorefter disse tolkes med valgte teori, i målet om at besvare projektets problemformulering. Analysen vil være inddelt i afsnittene: Dømmekraft, fokus på barnet, samt organisatoriske- og lovgivningsmæssige rammer.

Efter dette vil der i *Kapitel 8 - Diskussion* være en diskussion af projektets anvendte metoder og teori, samt resultaternes relevans for problemformuleringen. Endvidere vil der være forslag til optimering af undersøgelsens resultater.

I Kapitel 9 - *Konklusion* vil der være en besvarelse af projektets problemformulering, og afslutningsvis vil der i *Kapitel 10 - Perspektivering* være en refleksion over, hvordan man kan videreundersøge projektets problemformulering ved hjælp af en anden metode.

Kapitel 2 Beskrivelse af Børne-og familierådgivningen Herning

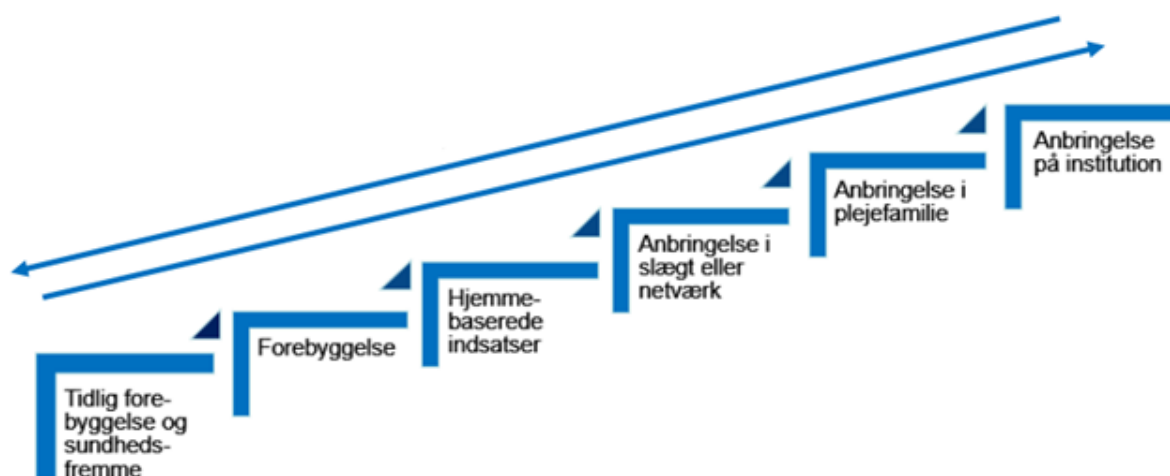
I dette afsnit vil der være en beskrivelse af Børn og Unge forvaltningen som organisation og Børne-og Familierådgivningen (herefter kaldet BOF) i Herning. Afsnittet giver indblik i den kontekst som projektet undersøger, og et overblik over det organisatoriske felt som socialrådgiverne i BOF i Herning arbejder indenfor. Først vil der være en illustration af Børn og Unge forvaltningens organisering, med BOF's placering heri. Dette efterfulgt af en beskrivelse af BOF og Sverigesmodellen, som BOF i Herning bygger deres arbejde på. Afslutningsvis vil der være en beskrivelse af Børne- og familierådgivningen Herning som kritisk case.

Organisationsdiagram 1, (Udviklingsplan for Børn og Unge, Herning Kommune, s. 4).

Forvaltningen *Børn og Unge* er inddelt i tre centre: *Center for Udvikling og Økonomi*, *Center for Børn og Læring* og *Center for Børn og Forebyggelse*. Indeværende opgave undersøger Børne- og Familierådgivningen, som hører under Center for Børn og Forebyggelse. Socialrådgiverne i Børne- og familierådgivningen er organiseret i fire teams: *Nord*, *Øst*, *Syd* og *Vest*. Deres kerneopgave er at sikre barnets tarv, ved at give rådgivning og iværksætte socialfaglige foranstaltninger til børnefamilier med behov herfor, efter Lov om Social Service kapitel 11 (Organisationsbeskrivelse Børn og Unge, 2014, s. 25). BOF arbejder ud fra Sverigesmodellen indført i år 2013, som den første kommune i Danmark, hvorfor den også kaldes Herningmodellen. Indførslen kommer af, at KORA foretog en undersøgelse i Borås kommune i Sverige i år 2012 (Mathiasen, Madsen, & Eriksen, 2012, s. 1). Vi har valgt at undersøge BOF i Herning, da Herningmodellen er blevet fremhævet for at forbedre praksis på Børne- og familieområdet (KORA, 2017). Det fremgår blandt andet af KORAs slutevaluering, at socialrådgiverne i Sverigesprogrammet er kommet tættere på børnene og familierne, ved at de arbejder med færre sager og dermed har flere opfølgninger (Pedersen & Kloppenborg, 2017, s. 13). Socialrådgivere i BOF i Herning har ca. 25 børnesager, hvor danske kommuner på landsplan gennemsnitligt har 45-65 sager (Møller, Schmidt, Kloppenborg, & Pedersen, 2015, s. 11-13). Heraf argumenteres det at socialrådgiverne i BOF i Herning, har fået frigivet tid til at gå mere i dybden med deres sager. Hvormed det antages at socialrådgiverne på baggrund af dette får en bedre helhedsbetragtning af børnefamiliernes ressourcer og barrierer, end landets andre kommuner. Samtidig har socialrådgiverne i BOF tæt tværfagligt samarbejde i det forebyggende sagsarbejde, med særligt PPR og Sundhedsplejen. På denne baggrund blev flere børnefamilier tilbudt hjemmebaserede indsatser i nærmiljøet (Pedersen & Kloppenborg, 2017, s. 7) og færre børn anbragt efter indførelsen af Sverigesprogrammet, hvormed kommunen har lavet store økonomiske besparelser (Pedersen & Kloppenborg, 2017, s. 7). KORAs slutevaluering viser ikke registreringer af den tidlige forebyggende praksis, men ovenstående taler ind i nærværende projektets kontekst, da det her vurderes at udarbejdelse af §50 undersøgelser kan være af forebyggende karakter.

Som redskab til at bringe børn og familier tættere på et almindeligt hverdagsliv, arbejder BOF efter indsatsstrappen, der har følgende trin: 1) Forebyggelse, 2) hjemmebaserede indsatser, 3) anbringelse i slægt og netværk 4) anbringelse i familiepleje og 5) anbringelse på døgninstitution (Mathiasen, Andersen, & Vindbjerg, 2016, s. 4).

Indsatstrappen, (Mathiasen, Andersen, & Vindbjerg, Herningmodellen Børn & Unge Kort fortalt, 2016, s. 4)

Indsatstrappen illustrerer de forskellige indsatsniveauer i Børn og unge. Målet er at bringe barnet eller den unge mod et almindeligt hverdagsliv, ved at rykke barnet tættere på en indsats ned af trinene. Indsatstrappen bliver anvendt på baggrund af faglige vurderinger, hvorfor alle trin kan anvendes (Mathiasen, Andersen, & Vindbjerg, Herningmodellen Børn & Unge Kort fortalt, 2016, s. 4). I nærværende projekt befinder vi os dog kun på de nederste to trin.

På baggrund af socialrådgivernes færre sager, tættere opfølgning, og dermed bedre mulighed for at danne en helhedsbetragtning, anses Børne- og familierådgivningen i Herning for at være særlig vellykket, hvorfor den kan betragtes som en best case eller kritisk case (Flyvbjerg, 2015, s. 507). En kritisk case defineres af Bent Flyvbjerg som værende af strategisk betydning i forhold til et generelt spørgsmål der ønskes besvaret, hvor generaliserbarhed øges gennem udvælgelsen af cases (Flyvbjerg, 2015, s. 507). Dette stemmer overens med projekts problemformulering, der har til formål at undersøge, hvordan socialrådgiverne håndterer børnefamiliers økonomi. På denne baggrund forventer vi at kunne lave en analytisk generalisering ud fra logikken: *Hvis det har gyldighed i dette tilfælde, gælder det i alle (eller mange) tilfælde. I sin negative form vil generaliseringen lyde: Hvis det ikke har gyldighed i dette tilfælde, gælder det i ingen (eller kun nogle få) tilfælde* (Flyvbjerg, 2015, s. 508). Det vil sige, at vi i nærværende projekt, med stor sandsynlighed kan antage, at andre praksisser der har samme- eller ikke lige så gunstige arbejdsbetingelser, håndterer børnefamiliernes økonomi på lignende måder. Hermed er BOF i Herning repræsentant for en mere generel sammenhæng. Denne analytiske generalisering stammer fra casestudiedesign. Der gøres opmærksom på at indeværende projekt ikke har interesse i at

foretage et casestudie, men derimod gøres der brug af den analytiske generalisering som værktøj, til at klarlægge hvor generaliserbar projektets resultater er. Dette grundet at vi i projektet ønsker at sige noget sammenfattende om socialrådgivernes praksisforståelse, i forhold til deres håndtering af børnefamiliers økonomi. Vi undersøger en lille del af socialrådgivernes arbejde i BOF, og det er ikke muligt at afdække alle sider af socialrådgivernes arbejde i indeværende projekt, hvorfor vi har fundet et fikspunkt der er ønskværdigt at studere til besvarelse af problemstillingen.

2.1 Lovgivningsmæssig og politisk kontekst

Nærværende afsnit er en kort redegørelse af relevant lovgivning og vedtagne politikker, der har relevans i forhold til projektets problemformulering, og vil fremgå im- og eksplicit i projektets analyse.

2.1.1 Servicelovens §11

Formålet med Lov om Social Service (herefter kaldet Serviceloven) §11 er at understøtte det tidlige forebyggende arbejde på børne- og familieområdet, inden problemer vokser sig store og forudsætter mere indgribende indsatser (Retsinformation, 2018). Relevant for dette projekt er Serviceloven §11 stk. 4 og 6 der lyder:

Stk. 4. Kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at yde økonomisk støtte til forældremyndighedsindehaveren, når kommunalbestyrelsen vurderer at støtte efter nr. 1 og 2 kan imødekomme barnets eller den unges behov for særlig støtte. Der kan ydes økonomisk støtte til:

- 1) Udgifter i forbindelse med konsulentbistand, jf. stk. 3, nr. 1.*
- 2) Udgifter i forbindelse med prævention.”*

Og af stk. 6 fremgår: *“Kommunalbestyrelsen kan som led i det forebyggende arbejde beslutte at tilbyde økonomisk støtte til fritidsaktiviteter til børn og unge (...) Kommunalbestyrelsen kan fastsætte kriterier for tildeling af støtte (...)”* (Retsinformation, 2018).

Jf. stk. 4 forudsætter tildeling af støtten, at forældremyndigheden ikke selv har de økonomiske midler til at imødekomme barnets- eller den unges behov for særlig støtte, og i stk. 6 fremgår af lovteksten at kommunalbestyrelsen fastsætter kriterier for tildeling af økonomisk støtte.

2.1.2 Servicelovens kapitel 11

Servicelovens kapitel 11 omhandler særlig støtte til børn og unge. Formålsparagraffen, §46 stk. 2. lyder:

Støtten skal være tidlig og helhedsorienteret, så problemer så vidt muligt kan forebygges og afhjælpes i hjemmet eller i det nære miljø. Støtten skal i hvert enkelt tilfælde tilrettelægges på baggrund af en konkret vurdering af det enkelte barns eller den enkelte unges og familiens forhold (Retsinformation, 2018).

I forhold til projektets problemstilling hæfter vi os ved at der står skrevet, at støtten skal være *tidlig* og *helhedsorienteret*, så problemer på bedste vis forebygges. Med udgangspunkt i den udarbejdede vignette og interviews i forlængelse heraf, vil vi være særligt opmærksomme på hvordan informanterne håndterer børnefamiliers økonomi som del af det helhedsorienterede arbejde.

Ved udarbejdelse af en §50 undersøgelse, som laves når Børne- og familierådgivningen vurderer at et barn har særligt behov for støtte, foreskriver lovgivningen også her at det skal gøres ud fra en helhedsbetragtning. I Servicelovens §50 stk. 2 fremgår en række forhold som kan være med til at anlægge helhedsbetragtningen: *Udvikling og adfærd, familieforhold, skoleforhold, sundhedsforhold, fritidsforhold og venskaber og andre relevante forhold.* Familiernes økonomi fremgår af *andre relevante forhold.* I Servicelovens §52, der omhandler foranstaltninger til børn og familier, findes der ikke foranstaltninger der vedrører den samlede families økonomi (Retsinformation, 2018).

I Servicelovens §52a står der skrevet: *“Kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at yde økonomisk støtte til forældremyndighedsindehaveren, når det må anses for at være af væsentlig betydning af hensyn til et barns eller en ungs særlige behov for støtte (...).”*

I forlængelse heraf vurderes punkt 1 og 2 at have relevans for nærværende problemstilling:

- 1) *Udgifter i forbindelse med foranstaltninger efter § 52, stk. 3, eller hvis støtten erstatter en ellers mere indgribende og omfattende foranstaltning efter § 52, stk. 3.*
- 2) *Udgifter, der bevirker, at en anbringelse uden for hjemmet kan undgås, eller at en hjemgivelse kan fremskyndes (Retsinformation, 2018).*

Og endelig fremgår det af stk. 2 nr. 1 at hjælpen er transbestemt, hvormed bevilling forudsætter at forældremyndighedsindehaveren ikke selv har tilstrækkelige midler.

2.1.3 Aktivlovens kapitel 10

I Lov om Aktiv Socialpolitik (Herefter kaldet Aktivloven) kapitel 10 (Retsinformation, 2017) fremgår blandt andet regler om ansøgning af enkeltudgifter, ansøgning om økonomisk støtte til flytning og betaling af husleje m.m. Hjælpen kan normalt kun ydes, hvis udgiften er opstået som følge af behov, der ikke har kunnet forudses. I Aktivlovens §81, som omhandler støtte til enkeltudgifter, fremgår det blandt andet af lovtæksten: *“Hjælpen kan normalt kun ydes, hvis udgiften er opstået som følge af behov, der ikke har kunnet forudses”* (Retsinformation, 2017). Når vi læser Servicelovens kapitel 11, som Børne- og familierådgivningen arbejder ud fra, tolker vi loven således, at den har langt højere fokus på pædagogisk og terapeutisk støtte, hvorimod Aktivlovens kapitel 10 har fokus på økonomiske ydelser.

2.1.4 ICS – Integrated Childrens System

I BOF i Herning arbejdes der ud fra ICS-metoden. Som nævnt fremgår det af §50 stk. 2 i Serviceloven at kommunens undersøgelse af barnet skal anlægge en helhedsbetragtning, hvor følgende forhold skal undersøges: *1) udvikling og adfærd, 2) familieforhold, 3) skoleforhold, 4) sundhedsforhold, 5) fritidsforhold og venskaber og 6) andre relevante forhold* (Retsinformation, 2018). På baggrund af Serviceloven er der udviklet en metode kaldet *ICS – Integrated Childrens System*, som anvendes i det socialfaglige arbejde med børn og unge, der har brug særlig støtte. I ICS er udviklingen hos barnet formet i et samspil mellem tre centrale fokusområder (Socialstyrelsen, 2014, s. 18). Disse tre centrale områder omfatter *barnets udviklingsmæssige behov, forældrekompetencer og familieforhold – familie og omgivelser* (Socialstyrelsen, 2014, s. 18)

(Socialstyrelsen, 2014, s. 18)

De tre centrale områder illustreres i ICS-trekanten og danner det helhedssyn, som det socialfaglige arbejde er baseret på (Socialstyrelsen, 2014, s. 18). Trekantens venstre domæne omfatter *barnets udviklingsmæssige behov*, med fokus på barnets individuelle udviklingsmæssige- og adfærdsmæssige behov (Socialstyrelsen, 2014, s. 18). I dette domæne indgår endvidere *sundhedsforhold, fritidsforhold og venskaber* (Socialstyrelsen, 2014, s. 19). *Sundhedsforhold* omfatter ressourcer og barrierer vedrørende barnets sundhed, og giver en beskrivelse af barnets almene fysiske- og psykiske sundhedstilstand, men også problemstillinger såsom overvægt og forbrug af alkohol (Socialstyrelsen, 2014, s. 19). *Fritidsforhold og venskaber* omfatter blandt andet barnets fritidsaktiviteter, venskaber og interesser (Socialstyrelsen, 2014, s. 19). Viden om dette domæne indfries ved barnets fortællinger om sig selv, samt andres fortællinger og oplysninger om barnet (Socialstyrelsen, 2014, s. 19).

Trekantens højre domæne omfatter *forældrekompetencer*. Her er fokus på forældrenes ressourcer og barrierer (Socialstyrelsen, 2014, s. 18). I det socialfaglige arbejde er fokus altid på det enkelte barn,

men denne side af trekanten bidrager til at kortlægge forældrenes omsorgskompetencer, til at sikre barnets udvikling og imødekomme barnets behov (Socialstyrelsen, 2014, s. 18). Skoleforhold omfatter barnets udbytte af læringen i skolen samt dets indlæringssevne (Socialstyrelsen, 2014, s. 19).

Trekantens nederste domæne *familieforhold- familie og omgivelser* omfatter de faktorer i barnets familie, øvrige familie og omgivelser som har indvirkning på barnets trivsel, og har betydning for barnets velfærd (Socialstyrelsen, 2014, s. 18). I dette domæne er der tale om faktorer der kan tilgodese eller vanskeliggøre dækning af barnets behov, herunder forældrenes barrierer og ressourcer, som muliggør deres varetagelse af forældrerollen (Socialstyrelsen, 2014, s. 18). Det er under dette domæne familiens økonomi indgår i §50 undersøgelsen (Rambøll, 2015, s. 19), hvorfor det har relevans for nærværende projekts problemstilling. Myndighedssagsbehandlerne skal i anvendelsen af ICS-trekanten have fokus på samspillet mellem trekantens domæner (Socialstyrelsen, 2014, s. 18). Samspillet skal studeres nøje for at der kan skabes et indblik i barnets behov, og hvordan disse behov tilgodeses (Socialstyrelsen, 2014, s. 18).

2.1.5 Barnets reform

Pr. 1 januar 2011 blev barnets reform vedtaget, som omfatter en række lovændringer i Serviceloven på børn- og ungeområdet (Socialstyrelsen, 2011, s. 7). Reformen havde målsætning om at lovændringerne skal støtte udsatte børn og unges trivsel, samt at de med lovændringerne skal have mulighed for at udvikle deres personlige- og faglige kompetencer (Socialstyrelsen, 2011, s. 7). Lovændringerne skal fremme tidlig- opsporing og indsats, tryghed i opvæksten, børn og unges rettigheder, helhedsorienteret indsats og forebyggelse i nærmiljøet (Socialstyrelsen, 2011, s. 7,12). Den tidlige opsporing indebærer en skærpet opmærksomhed hos fagpersonerne omkring et barn i dagtilbud, skole eller sundhedsplejen, hvor der ses bekymrende adfærd eller bekymrende forhold hos barnet (Socialstyrelsen, 2011, s. 69). Den nye formålsparagraf Servicelovens §46, var en del af barnets reform. Denne tager udgangspunkt i at yde støtte til børn og unge, der har et særligt behov, og at sikre at disse børn og unge kan få de samme muligheder for personlig udvikling, sundhed og et selvstændigt voksenliv som deres jævnaldrende (Socialstyrelsen, 2011, s. 11).

Endvidere har barnets reform været medvirkende til, at barnets formelle rettigheder bliver styrket. Dette ved at børn og unge har fået ret til en støtteperson, ret til samvær med forældre og at blive

hørt gennem en børnesamtale inden der træffes afgørelser om iværksættelse af foranstaltninger, samt nedsættelse af alderen for, hvornår børn kan klage i deres sag fra 15 til 12 år (Socialstyrelsen, 2011, s. 20). Med disse lovændringer blev det ligeledes muligt at træffe afgørelse om økonomisk støtte til forældrene, der bevirker, at en anbringelse uden for hjemmet kan undgås, eller en hjemgivelse kan fremskyndes, jf. § 52a i Serviceloven (Socialstyrelsen, 2011, s. 44).

Når en kommune bliver bekendt med et barn der har vanskeligheder, af en sådan karakter at der kan være behov for særlig støtte efter Servicelovens kapitel 11, skal der foretages en undersøgelse af barnets og familiens forhold, kaldet en §50 undersøgelse (Socialstyrelsen, 2011, s. 103). Kommunen kan blive bekendt med barnets vanskeligheder gennem en underretning. Da viden om barnets vanskeligheder kan komme fra de fagpersoner som arbejder med barnet til dagligt fx i daginstitutionen, bygger §50 undersøgelsen på viden fra disse parter (Socialstyrelsen, 2011, s. 103). §50 undersøgelsen ændrede navn efter vedtagelse af barnets reform, og kaldes nu den børnefaglige undersøgelse (Socialstyrelsen, 2011, s. 104). Trods navneændringen refereres der til navnet §50 undersøgelse i indeværende projekt, for læsevenlighedens skyld, da selve blanketten som udfyldes ved den børnefaglige undersøgelse stadig kaldes §50 undersøgelse.

Før vedtagelsen af barnets reform var der krav om samtykke fra forældrene, ved udarbejdelse af en §50 undersøgelse. Kravet om samtykke blev afskaffet, men denne skal så vidt muligt stadig udarbejdes i samarbejde med forældre og den unge der er fyldt 15 år (Socialstyrelsen, 2011, s. 104). Her blev det også muligt at udarbejde én samlet undersøgelse for flere søskende i familien, og det blev muligt at iværksætte en foranstaltning, mens undersøgelsen er igangværende (Socialstyrelsen, 2011, s. 104).

Kapitel 3 Videnskabsteori

I dette afsnit diskuterer vi de overvejelser vi har gjort os i forbindelse med projektets videnskabsteoretiske orientering. Projektet har i sin indledende fase et hermeneutisk fundament. Dette i kraft af, at vi er uddannede socialrådgivere med praksiserfaring fra beskæftigelsesområdet, og er studerende på kandidatuddannelsen i Socialt Arbejde, hvoraf vi har viden om at nedskæring i overførselsindkomst som incitament til at arbejde ikke har effekt (Graversen & Tinggaard, 2005, s. 10). Ydermere har vi på nuværende uddannelse erhvervet viden om, hvilke konsekvenser kontanthjælpsloftet og 225-timers reglen kan have for børn, fra specialiseringsfag i Børn og Unge

(Nørup & Petersen, 2017, s. 1), hvilket er redegjort for i problemfeltet. Denne viden har været bestemmende for, at problemstillingen om børnefamiliers økonomi er fundet værd at beskæftige sig med. Dette er i tråd med en hermeneutisk videnskabsteoretisk tilgang, som foreskriver at den subjektive faktor allerede er tilstede ved de forskningsspørgsmål og problemstillinger, som forskeren finder relevant at beskæftige sig med (Juul S. , 2012, s. 128). Ydermere er vores baggrund som uddannede socialrådgivere afgørende for, at vi fandt det interessant at undersøge socialrådgivernes arbejde med børnefamiliernes økonomi, hvorfor valgte målgruppe ligeledes er valgt på baggrund af egen viden, i tråd med en hermeneutisk tilgang.

Udover vores egne praksiserfaringer og baggrund var Adam Johansens rapport *Børnefamiliers fattigdom og omsorgssvigt*, medvirkende til at forme vores forforståelse af hvordan Børne- og familierådgivningen forholder sig til børnefamiliers økonomi. I rapporten er der indledningsvis et rammende citat, hvor Johansen citerer en socialrådgiver: “ [...] i børne familieafdelingen taler vi overhovedet ikke om familiens økonomi ” (Johansen, 2016, s. 10). Vores forforståelse var meget lig citatet og i takt med at vi kom i dybden med Johansens rapport, som der er redegjort for i problemfeltet, voksede vores forforståelse til, at socialrådgiverne i praksis formentlig heller ikke forholder sig til familiernes økonomi.

På den baggrund vurderes projektets indledende fase ved problemfelt og problemformulering, at have et videnskabsteoretisk afsæt funderet i Hans-Georg Gadamer (1900-2002) filosofiske hermeneutik. Her tager forskeren sine fordomme med ind i forståelsesprocessen (Juul S. , 2012, s. 122). Fordomme er ifølge Gadamer produktive for erkendelsen, og uden fordomme ville forskeren ikke være i stand til at stille relevante spørgsmål i interviewsituationen eller erfare noget om noget. Endvidere kommer en del af disse fordomme af normative anskuelser, og andre deskriptive forståelser som vi har med i bagagen, og disse er medvirkende til at påvirke vores blik når vi går ud i feltet (Juul S. , 2012, s. 122). Inden da ville vi dog skulle eksplicitere vores fordomme (Juul S. , 2012, s. 122). Dette er i tråd med ovenstående beskrivelse af, at vores baggrund som socialrådgivere og viden fra kandidatuddannelsen i Socialt Arbejde, har givet os et sæt briller, som har haft indvirkning på vores blik under research.

Dernæst ville det ud fra Gadamer's filosofiske hermeneutik være en forudsætning, at forskeren er villig til at sætte sine fordomme i spil mod nye erfaringer i den sociale virkelighed (Juul S. , 2012, s. 125). Det ville betyde at vi skulle teste vores fordommes berettigelse, og dermed være villige til at

lade os belære af nye erfaringer, der opstår i dialog med socialrådgiverne i Børne- og familierådgivningen. Dette krav om åbenhed nærmer sig fænomenologien, men det betyder ikke at vi som forskere skulle tilsidesætte vores forforståelser helt og holdent, når vi møder modargumenter, men vi skulle derimod gå ind i en ægte samtale med socialrådgiverne (Juul S. , 2012, s. 125). I dette rum vil der i et dialektisk sammenspil opstå ny viden, som skabes på baggrund af vores fordomme og socialrådgivernes erfaringsverden (Juul S. , 2012, s. 404). Dette kaldes også for horisontsammensmeltning, hvilket er en form for pendling mellem forskerens fordomme og de nye erfaringer der gøres i praksis, og først aktiveres når de bringes i anvendelse i konkrete undersøgelser.

Efter at have formuleret problemformuleringen valgte vi at have en mere åben tilgang i projektet, da vi diskuterede om vi vil være i stand til at tilsidesætte vores forforståelse og på sigt opnå horisontsammensmeltning. Dette grundet, at der er risiko for at vi forbliver overoptaget af vores egne perspektiver, og dermed ikke formår at være tilstrækkeligt åbne overfor det der viser sig i praksis. Denne åbne tilgang trækker dog mere over i en mere fænomenologisk videnskabsteoretisk retning. Grænsen mellem hermeneutikken og fænomenologien er flydende og begge tilhører fortolkningsvidenskaberne (Juul S. , 2012, s. 75). Vi valgte heraf at trække elementer af fænomenologi ind som metodisk værktøj, idet vi havde en frygt for ikke at kunne være i stand til at opnå en horisontsammensmeltning, som kunne resultere i en søgning på at nærme os resultater der matcher vores forforståelse og Johansens fund i hans rapport. I kraft af, at vi ikke havde anden viden end Johansens rapport, om hvordan socialrådgivere håndterer børnefamiliers økonomi, havde vi ikke meget viden om emnet. Heraf vidste vi ikke hvordan det vil forholde sig når vi undersøgte feltet. Vi tog et valg om at have en åben tilgang og være nysgerrige på hvad vi ville finde derude, i stedet for at undersøge feltet med kritiske øjne, grundet en forforståelse om at de formentlig ikke forholder sig til børnefamiliens økonomi. Denne nysgerrighed og åbne tilgang kræver et forsøg på tilsidesættelse af vores forforståelse (Juul S. , 2012, s. 86-87). Ud fra den filosofiske hermeneutik opfattes fordomme som frugtbare, for at man overhovedet kan sige noget om noget som helst (Juul S. , 2012, s. 86-87). Vi fandt det dog anstrengelsen værd at forsøge at sætte forforståelsen i parentes, for at kunne få egen indsigt i hvordan socialrådgiverne håndterer børnefamiliernes økonomi i praksis, uden at trække for meget på vores forforståelse på baggrund af Johansens rapport. Velvidende at vi aldrig kan træde 100 procent ud af den verden vi selv tilhører (Juul S. , 2012, s. 75), og vi har en række forforståelser og fordomme med i bagagen som uddannede

socialrådgivere og studerende på kandidatuddannelsen i Socialt Arbejde, fandt vi alligevel fænomenologiens fokus på åbenhed og den andens oplevelser, som givtigt for projektet. Ved at trækker elementer af fænomenologien ind som metodisk værktøj, gjorde vi os umage på at tilsidesætte egen forforståelse og møde førstepersons-perspektiv i praksis med åbenhed, og dermed være imødekommende over for socialrådgivernes beskrivelser af håndtering af børnefamiliers økonomi, som de oplever det ud fra deres praksisforståelse.

Ifølge Edmund Husserl (1859-1938) søges det med fænomenologien at gå til sagen selv og sætte alle forestillinger om noget absolut givet og eksisterende i parentes (Juul S. , 2012, s. 70), i stedet for at tage afsæt i teorier der ikke tager udgangspunkt i den praksis vi ønsker at undersøge (Juul & Pedersen, 2012, s. 421). Af samme grund fremhæver fænomenologien vigtigheden af at skabe erkendelse af erfaringer, som umiddelbart foreligger i førstepersons-perspektivet (Juul S. , 2012, s. 91). Dermed søges det med fænomenologien, at forforståelser og fordomme ikke skygger for førstepersons-perspektivet, således er parentes en form for reduktionisme, der er medvirkende til at skabe en ny begyndelse (Juul S. , 2012, s. 71-72).

Socialrådgiverne i Børne- og familierådgivningen har på baggrund af deres praksiserfaringer og oplevelser, det førstepersons-perspektiv som vi er interesseret i at afdække, hvormed vi forsøger at skabe en ny begyndelse, ved at sætte parentes om vores fordomme. Med fænomenologien som metodisk værktøj, vil vi hermed indsamle viden om socialrådgivernes erfaring og refleksion i forbindelse med deres håndtering af børnefamiliernes økonomi, ud fra deres perspektiv. Vi ønsker at aktivere deres lager af erfaringer (Juul S. , 2012, s. 75) og få beskrivelse af deres håndtering af børnefamiliernes økonomi i førstepersons-perspektiv, således vi kan opnå viden herom. Vi sætter hermed informanternes refleksioner i gang, og følger hvor informanternes udtalelser fører hen. Ligeledes vil vi ved kodning af indsamlet data have fokus på at følge informanternes udsagn og de beskrivelser de kommer med, og bestræbe os på ikke at lade empirien tale tilbage til vores forforståelse. Herved baner vi vej for en mere induktiv kodning i målet om at få en ny begyndelse.

I forlængelse heraf fordrer Emmanuel Lévinas' (1906-1995) etiske fænomenologi, at blikket forpligter os til at gøre den anden synlig og behandle vedkommende med autoritet (Juul S. , 2012, s. 92). Et sådant udgangspunkt fordrer netop, at vi i interviewsituationen anstrenger os på at lytte godt efter og stille spørgsmål på en måde der ikke lukker af for nye opdagelser, men derimod bringer informanternes erfaringer i spil (Juul S. , 2012, s. 75) På den måde bestræber vi os på at udvise

informanterne respekt ved at tillægge dem, og deres udsagn stor værdi, i og med de står helt centralt i den nye viden vi ønsker at skabe (Juul S. , 2012, s. 92). På den anden side kan man spørge om teori og faglig indsigt, kan være en forudsætning for at vi kan forstå informanterne og møde dem med relevante spørgsmål, og hæfte os ved hvad der er vigtigt i interviewsituationen (Juul S. , 2012, s. 93). Det er svært at fornægte. Men ved at trække på velkendte teorier kan der være risiko for at vi kommer til at håndtere nye indsigter i lyset af disse teorier, eller der er risiko for at vi kommer til at spærre helt af for de nye indsigter vi møder i praksis. Vores udgangspunkt vil derfor være at teorierne skal være villige til at lade sig belære og korrigere når de indgår i dialog med de nye indsigter som vi møder (Juul S. , 2012, s. 94).

Efter dataindsamling vil vi udover at beskrive måden hvorpå de håndterer børnefamiliers økonomi i praksis, også søge indsigt i den mening der ligger bag informanternes beskrivelser. Dette i tråd med en hermeneutisk tilgang, hvorved vi ikke kun får indsigt i hvordan socialrådgiverne i BOF oplever håndtering af børnefamiliernes økonomi, men også en fortolkning af hvorfor dette forholder sig som det gør. Fortolkningen vil her overskride førstepersons-perspektivet i informanternes beskrivelser, og disse vil udnyttes som kilde til at give os indsigt i den problemstilling som optager os, i tråd med den filosofiske hermeneutik (Juul S. , 2012, s. 126). Her vil indsamlet empiri, trods en fænomenologisk- metodisk tilgang i interviewsituationen, bære præg af hvad vi som forskere er i stand til at se som empiri, og trække med ind i analysen, hvilket igen er influeret af de forforståelser som vakte os interesse fra start (Juul S. , 2012, s. 127). Ved fortolkning af informanternes udsagn, vil det findes yderst vanskeligt at tilsidesætte vores viden og forforståelse, trods en stor anstrengelse herpå, og i stedet for et negativt blik på anvendelse af vores forforståelse og viden, som i en fænomenologisk tilgang, vil vi i stedet udnytte det for en bedre forståelse af den mening som ligger bag informanternes udtalelse, i tråd med en filosofisk hermeneutisk tilgang (Juul S. , 2012, s. 122). Ved fortolkning vil vi trække på vores baggrund som uddannede socialrådgivere og viden fra kandidatuddannelsen i Socialt Arbejde til at fortolke informanternes udsagn i samspil med udvalgt teori. Derfor kan det argumenteres at måden vi går til fortolkningen af informanternes udsagn, er med udgangspunkt i den hermeneutiske cirkel. Vi møder ikke informanternes udsagn med en renvasket tavle, men tværtimod læser vi de transskriberede interviews ud fra en intuitiv helhedsforståelse, og i lyset af at den forstås ud fra de enkelte dele. Der forekommer herved en pendling mellem helhed- og delforståelse (Juul S. , 2012, s. 111). Men når delene granskes, ændres helhedsforståelsen. Vi kan altså ikke forstå helheden uden at forstå delene og omvendt kan helheden

først rigtig forstås i lyset af hvordan vi forstår delene. Den hermeneutiske cirkel er altså den vekselvirkning som finder sted mellem helhed og del når vi fortolker (Juul S. , 2012, s. 111). Cirklen i den filosofiske hermeneutik ser ikke forskeren som en udenforstående af den verden som fortolkes, men derimod som værende en del af den verden (Juul S. , 2012, s. 111). Dette kommer til udtryk ved at vi anvender vores forforståelse og egen uddannelsesbaggrund aktivt i fortolkningen af informanternes udsagn.

Kapitel 4 Forskningsdesign og metode

Indeværende kapitel indeholder redegørelse af projektets forskningsdesign og metode, og overvejelser i forbindelse med dette. I kapitlet beskrives det kvalitative forskningsdesign, adgang til feltet, oversigt over informanter og vignetmetode. Ligeledes vil der være en beskrivelse af pilotinterview og udførelse af interviews, samt beskrivelse af anvendelsen af udfyldte §50 undersøgelser i projektet. Afslutningsvis beskrives anvendelsen af metodetriangulering.

4.1. Det kvalitative forskningsdesign

For at belyse problemstillingen benyttes kvalitative forskningsdesign, idet projektet lægger op til en undersøgelse af socialrådgivernes refleksioner over- og oplevelser i praksis. Med en kvalitativ tilgang søger vi at danne en forståelse af, hvordan socialrådgivere i BOF håndterer børnefamiliernes økonomi, gennem socialrådgivernes førstepersons beskrivelser. Kvalitative data giver mulighed for en detaljeret indsigt i og forståelse af problemet (Creswell, 2013, s. 48), som søges opnået ved at tale direkte med informanterne i omgivelser hvor de forholder sig til fænomenet (Creswell, 2013, s. 45). I dette tilfælde informanternes arbejdsplads. Vi som forskere forsøger herefter at forstå og fortolke fænomener, ud fra den mening informanterne tillægger disse fænomener (Creswell, 2013, s. 44).

Under dataindsamlingsprocessen vil der kontinuerligt være fokus på hvordan informanterne oplever fænomenet, *hvordan håndterer socialrådgiverne børnefamiliers økonomi*, hvorfor der søges uddybende beskrivelser af informanterne herom (Creswell, 2013, s. 47). Denne interesse i at forstå en praksis og et fænomen, og hvordan dette fremstår for individet, er i tråd med en fænomenologisk orienteret dataindsamlingsmetode (Egholm, 2014, s. 104). Som nævnt i afsnittet om videnskabsteori trækker vi på fænomenologien som metodisk værktøj under dataindsamling, i anstrengelsen om at

være åbne for hvad interviewsituationen bringer af viden. Hvormed vi i interviewsituationen vil følge informanternes beskrivelser og spørge om uddybelse heraf, for at åbne op for ny viden gennem socialrådgivernes oplevelser af fænomenet.

Idet vi søger at indhente beskrivelser af et fænomen, som det fremstår for interviewpersonerne, findes det semistrukturerede interview som essentielt at anvende. Det semistrukturerede interview er inspireret af fænomenologien, idet interviewmetoden undersøger hvordan interviewpersonerne oplever fænomener (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 30). Dette gennem indsamling af beskrivelser af hændelsesforløb eller specifikke situationer (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 45).

Dataindsamlingsmetoden findes essentielt at benytte, da den giver mulighed for at interviewer tilpasser spørgsmålene til interviewpersonernes svar undervejs i interviewet (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 45). Dette vil kræve at interviewere lytter aktivt og følger op på interviewpersonens svar (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 45). For at komme nærmere interviewpersonernes refleksioner over praksis, vil vi ikke kun registrere deres beskrivelser om håndtering af børnefamiliernes økonomi, men også spørge om uddybende beskrivelser til deres udsagn (Creswell, 2013, s. 21), i tråd med den semistrukturerede interviewmetode.

Ved semistruktureret interviews i et fænomenologisk perspektiv, er idealet at indhente fordomsfri beskrivelser fra interviewpersonen om et fænomen, som det fremtræder for vedkommende (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 46). Interviewpersonerne skal opfordres til at give nøjagtige beskrivelser som muligt, herunder hvad de oplever, føler og hvordan de handler i specifikke situationer og hændelser. Hvortil spørgsmålet om hvorfor de oplever og handler som de gør, primært er op til forskers fortolkning og vurdering i analysen af den indsamlede empiri (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 48), i tråd med en hermeneutisk tilgang i analysen (Kvale & Brinkmann, 2009, 30). Interviewguiden vil heraf indeholde temaer, og få spørgsmål, som giver et element af bevidst naivitet i interviewsituationen, for at åbne op for nye mulige fænomener i interviewpersonernes beskrivelser. Samtidig er interviewet dog ikke helt ”ikke-styrende”, da interviewet har fokus på forskningsemnet med åbne spørgsmål. Formålet med de åbne spørgsmål er, at interviewpersonerne selv skal udvælge de vigtigste specifikke situationer og hændelser, og give beskrivelser herom (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 43). Interviewer leder altså mod specifikke bevidste temaer, men ikke mod specifikke holdninger om disse temaer (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 46-47). Denne åbne tilgang er dog ikke det samme som at møde interviewpersonen uden forforståelse, som er det fænomenologiske ideal. At tilsidesætte sin forforståelse som interviewer, kan være vanskeligt i interviewsituationen, men vi vil bestræbe os herpå for at åbne op for at ny viden fra

interviewpersonernes beskrivelser. Dette for at bevare vores nysgerrighed i målet om at skabe en ny begyndelse. Målet herefter er at formulere et kohærent og teoretisk velinformeret tredjepersonsperspektiv på oplevelsen af fænomenet (Brinkmann & Tanggaard, 2015, s.31), og dermed overskride førstepersons perspektivet.

Interviewsituationen er en interaktion mellem mennesker, hvor viden konstrueres i samspillet mellem disse (Kvale & Brinkmann, 2009, s.18), hvilket har træk af en interaktionistisk tilgang (Hutchinson & Oltedal, 2006, s. 97-98). Hvortil en anden interviewer vil skabe en anden interaktion og hermed en anden viden (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 48-50). I en interaktionistisk forståelse kan vi ikke være i en andens sted, men vi må tænke os til hvordan det er at være den anden i den konkrete situation. Det søges at forstå den andens perspektiv, og også den andens selvopfattelse og sociale identitet (Hutchinson & Oltedal, 2006, s. 93). I indeværende projekt trækkes der på et element af det interaktionistiske perspektiv ved, at der søges indsigt i interviewpersonernes professionelle selvforståelse, som det fremtræder i deres udtalelser i interviewsituationen. Dette for at få en sammenfattende praksisforståelse af socialrådgivernes håndtering af børnefamiliernes økonomi i BOF.

Et forskningsinterview er hermed kontekstfølsomt og afhængigt af relationen mellem interviewer og interviewperson, men dette giver samtidig mulighed for en unik og sensitiv forståelse af interviewpersonens oplevelse af fænomenet, som det fremstår for vedkommende (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 194). Interviewsituationen handler altså ikke kun om at indhente interviewpersonens erfaringer, oplevelser og intentionalitet, som i et rent fænomenologisk perspektiv. Interviewsituationen er et socialt møde, hvor erfaringer bliver fortolket og meninger bliver skabt i samtalen. Interviewer bliver hermed medproducent af viden (Järvinen, 2005, s. 29), hvor interviewer og interviewperson agerer i forhold til hinanden og påvirker gensidigt hinanden (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 48), i tråd med det interaktionistiske perspektiv. Vi har opstillet interviewsituationen, med anvendelse af vignet og interviewguide. Den viden som produceres i interaktionen mellem interviewer og interviewperson, er på baggrund af den opstillede vignet som interviewpersonerne kommer med refleksioner omkring, og interviewguiden som har sit omdrejningspunkt omkring forskningsspørgsmål, baseret på vores forforståelse. Vi får dog også interviewpersonerne til at trække på deres tidligere erfaringer, og herved selv udvælge en situation hvor de har oplevet fænomenet, som giver interviewpersonerne mulighed for at udtale sig med egne ord i højere grad.

4.2. Adgang til feltet - Gatekeepers

Vi har fået adgang til feltet ved at et tidligere gruppemedlem i nærværende projekt har været beskæftiget i Hernings Børne- og familierådgivningen i 5 år. Gruppemedlemmet tog kontakt til sin tidligere teamleder, der blev præsenteret for projektets formål gennem en telefonsamtale og sidenhen mail. Teamlederen er i dette tilfælde gatekeeper, hvis tilladelse skaffer adgang til feltet (Kristiansen & Krogstrup, 1999, s. 139). Vi er bekendte med, at det er en fordel hvis man ikke kender miljøet på forhånd (Kristiansen & Krogstrup, 1999, s. 140), da et kendskab til undersøgte område kan lukke af for nye fund og viden. Alligevel er BOF i Herning udvalgt, idet Herning, som tidligere nævnt, er fremhævet for at forbedre praksis på Børn- og familieområdet. Derudover er det knap to år siden, at gruppemedlemmet arbejdede i BOF Herning og gruppemedlemmet har vægtet ikke at interviewe tidligere team-kollegaer.

I den tilsendte mail fremgik det, at der ønskes interview med fem socialrådgivere, og der vil være tre forskere til stede ved interviewene, hvor det primært er en der styrer interviewet, og to der kommer til at have en tilbagetrukket rolle. Derudover fremgik det af mailen, at vi gerne vil have lov til at optage interviewene for efterfølgende at transskribere dem, med henblik på at trække enkelte citater ud til anvendelse i projektets analyse. Resultatet heraf blev at lederen udsendte mail om interviewet og dets formål, til alle socialrådgivere i BOF. Fem socialrådgivere indvilligede frivilligt i at deltage, dermed antager vi at informanterne er tilfældigt udvalgt.

Under mailkorrespondance blev der ydermere spurgt om tilladelse til at få adgang til 10 tilfældigt udvalgte §50 undersøgelser. Formålet hermed er at anvende §50 undersøgelserne i analysen, og bruge dem til at understøtte socialrådgivernes intenderede handlinger, med deres faktiske handlinger i forhold til håndtering af børnefamiliers økonomi. Efterfølgende har gruppemedlemmet talt med lederen, der vurderede at det kan være vanskeligt at videregive § 50 undersøgelserne, da de borgere undersøgelserne omhandler kan være letgenkendelige, hvormed det vil kræve samtykke før §50 undersøgelserne kan udleveres. Dog viste det sig at være muligt at få adgang til udfyldte §50 undersøgelser, hvor blot feltet ”økonomi” og “analyse” er tilgængeligt. Disse felter findes også mest interessant for indeværende projekt, da fokus netop er på hvordan de håndterer børnefamiliens økonomi.

Endvidere kan forskeren tildeles en rolle som ekspert af gatekeeperen, der resulterer i nogle bestemte forventninger til forskerens tilstedeværelse i feltet (Kristiansen & Krogstrup, 1999, s. 141). Dette var også tilfældet, da teamlederen informerede os at hun havde opfordret medarbejderne til at deltage i interviewene, idet hun mente at medarbejderne vil få fagligt udbytte af at deltage.

4.3 Oversigt over informanter

I nedenstående tabel præsenteres indeværende projekts informanter.

Informanter	Antal år som ansat som socialrådgiver	Antal år som ansat i Herning BOF
Informant 1 (I1)	1 år	1 år
Informant 2 (I2)	8 år	3 år
Informant 3 (I3)	7 år	1 år
Informant 4 (I4)	11 år	3 år
Informant 5 (I5)	4 år	4 mdr.

I2 og I4 har været i Herning Børn-og familierådgivning i 3 år. Dette betyder, at disse to informanter har været med siden indførelsen af sverigesmodellen, da modellen blev indført i år 2015. Disse to informanter antages dermed at være rutineret i sverigesmodellen, da de har været med i implementeringsfasen. Hvorimod I5 er ny med kun 4 måneders erfaring med modellen. Tabellen illustrerer, at informanterne har været ansat i forskellige antal år, der spreder sig fra 4 måneder til 3 år.

4.4 Vignetmetoden

For at belyse problemstilling benyttes der ydermere vignetmetoden. Vignetter er små cases: korte, fiktive og realistiske beskrivelser af et fænomen eller hændelsesforløb, som man forskningsmæssigt gerne vil have afdækket. Vignetter forekommer, som i dette projekt, oftest i skriftlig form, hvor den præsenteres for informanter hvis holdning man er interesseret i (Ejrnæs & Monrad, 2012, s. 13).

Vignetmetoden er velegnet til både kvantitative-og kvalitative undersøgelser. I nærværende projekt anvendes vignetmetoden kvalitativt, som indgangsvinkel til individuelle, semistrukturerede

interviews. Det vil sige at vi introducerer problemstillingen gennem vignetten. til at undersøge hvordan informanterne subjektivt tilskriver en situation mening, og hvad er det for en forståelsesramme de trækker på når de uddyber vignetten. Interviewet forbliver dog semistruktureret, og vil bevæge sig i retninger, der tematiseres igennem interviewet (jf. Ejrnæs & Monrad 2012, s. 29). Vignetmetoden lægger ikke op til at undersøge socialrådgivernes faktiske jobudøvelse, hvilket et observationsstudie vil være mere velegnet til at undersøge, men metoden fandtes trods dette relevant at anvende, for at igangsætte informanternes refleksioner om deres handlemuligheder i henhold til informationer i vignetten.

Som tidligere nævnt, trækker projektet på fænomenologien som et metodisk værktøj ved dataindsamling, hvorfor vi ved udarbejdelse af vignetten bestræbte os på ikke at gøre teoretiske overvejelser, som Ejrnæs og Monrad anbefaler (Ejrnæs & Monrad 2012, s. 39). For at gøre vignetten så relevant for problemstillingen, og så realistisk for informanterne som muligt, har vi trukket på vores faglige indsigter ved udarbejdelse af vignetten. Vi har anvendt vores faglige indsigt som uddannede socialrådgivere, herunder viden om vejledning til Serviceloven, hvilket trækker mere i retning af en filosofisk hermeneutisk tilgang (Juul S. , 2012, s. 122). Dette grundet, at vi uden faglig indsigt ikke ville kunne udarbejde en realistisk vignet. Dermed er vignetten konstrueret med brug af vores forforståelser og viden. Informanternes udtalelser om vignetten i interviewsituationen, er hermed resultat af hvad informanterne forstår med vores forforståelse, i en situation vi har konstrueret.

4.4.1 Vignet

Del 1

Børne- og familierådgivningen modtager en underretning fra skolen, vedrørende Mads på 13 år, der går i 7. klasse. Af underretningen fremgår det at han har højt skolefravær. Når Mads kommer i skole, har han som regel ikke madpakke med. Han beskrives som værende usoineret og har huller og pletter på tøjet. Han har fortalt en lærer, at forælderen er begyndt at blive let hidsig derhjemme, Mads ved ikke hvorfor. Mads har ikke nogen kammerater i skolen, hvorfor læreren af flere omgange har foreslået at Mads begynder til en fritidsinteresse. Endelig fremgår det af underretningen at Mads har en to år ældre søster, der også går på skolen, hun beskrives som værende i fin trivsel.

Del 2

Ved underretningssamtale i Børne- og familierådgivningen fortæller forælderen at i husstanden bor også Mads og hans storesøster. Familien er for nylig flyttet til byen. De har fremlejet underetagen i et hus med tre værelser samt køkken og bad. Mads og søsteren har deres egne værelser imens forælderen sover på sofaen i stuen.

Forælderen synes det er en god ide at Mads starter til en fritidsinteresse, men der har ikke lige været overskud til det. Forælderen synes at have mange ting om ørene og i næste uge starter forælderen i aktivering.

Derudover fortæller forælderen at familiens vaskemaskine har været i stykker i noget tid, hvorfor forælderen og Mads går til det nærmeste vaskeri - der ligger 2 km væk – en aften om ugen. Mads er oftest med da han ikke kan lide at være alene om aftenen. Mads' søster er som regel ikke hjemme, da hun er faldet godt til og er ude med sin nye veninder. Forælderen spørger om Børne- og familierådgivningen kan støtte økonomisk til en ny vaskemaskine, da udlejer siger at forælderen selv må fikse den.

Vignetten er opdelt i to dele, da vi er interesseret i, om informanterne ændrer holdninger, vurderinger eller refleksioner undervejs i vignettens sagsforløb, i takt med at der kommer nye oplysninger til (Ejrnæs & Monrad, 2012, s. 43). Til at skabe et begivenhedsforløb i vignetten har vi ladet os inspirere af Ejrnæs og Monrads afsnit "Vignettens narrative struktur", der anvender begreberne: *motiver, årsagssammenhænge, ansvar for hændelsesforløbet, tilhørsforhold, stereotyper, følelser og handlen* (Ejrnæs & Monrad, 2012, s. 47-54). Vi har dog ikke anvendt alle begreberne i udarbejdelse af vignetten. Anvendte begreber markeres med kursiv i det nedenstående. Vignettens del 1 omhandler en underretning modtaget af Børne- og familierådgivning. Her er vi interesseret i at afdække hvilke risikofaktorer, tematikker og handlemuligheder informanterne fremhæver ud fra deres praksisforståelse. Bevidst har vi undladt at italesætte forælders køn, da det blandt informanterne kan medføre *stereotype* forestillinger om den bløde og omsorgsfulde mor eller den hårde far.

Vignettens del 2 er en underretningssamtale i Børne- og familierådgivningen og indeholder færre fakta end del 1. Der er bevidst lavet huller i teksten, også kaldet tomme pladser (Ejrnæs & Monrad, 2012, s. 73-74). Hensigten hermed er, at informanterne i højere grad får mulighed for at bruge deres fantasi og trække på deres subjektive praksiserfaringer, således de selv får mulighed for at udfylde noget i teksten, som ikke nævnes eksplicit (Ejrnæs & Monrad, 2012, s. 73-74). På samme måde

nævnes det ikke direkte i hverken del 1 eller del 2, at familien har økonomiske udfordringer. Dog fremgår det mere eksplicit i del 2, at der er en række oplysninger som indikerer at familien er økonomisk udfordret. Vi er blandt andet optaget af om informanterne laver *årsagssammenhæng* mellem familiens økonomi, og om hvorvidt informanterne tillægger forælderen *ansvar for hændelsesforløbet* beskrevet i del 1. Endelig er vi interesseret i at afdække om, informanterne ændrer forklaringer på baggrund af de nye informationer der opstår i del 2. De nye informationer er blandt andet at vaskemaskinen er gået i stykker og forælderen søger Børne- og familierådgivningen om tilskud til en ny. Eksemplet med vaskemaskinen er lånt fra vejledning til §52a i Serviceloven, hvor der gives et eksempel på hvordan paragraffen kan anvendes i praksis, under punkt 367 (Retsinformation, 2014). Denne interesse i informanternes ændringer i deres forklaringer har imidlertid ikke været aktuel i analyse af indsamlet data, da vores data ikke viste sådanne ændringer af forklaringer.

4.5 Pilotinterview

Inden udførelse af interview har vi testet vignetten på to bekendte, der arbejder i Børne- og familierådgivning i to forskellige kommuner, der demografisk er sammenlignelige med Herning kommune. Uafhængig af hinanden vurderede testpersonerne at vignetten er realistisk og særlig forholdene beskrevet i del 1, vurderede testpersonerne kunne forekomme i en underretning. Disse tests kaldes pilotinterviews og kan benyttes til at teste hvordan spørgsmålene forstås i en interviewguide eller spørgeskema (Kvale & Brinkmann, 2009, s.138), i dette tilfælde hvordan vignetten blev forstået og vurderet af testpersonerne.

4.6 Udførelse af interview

Nærværende afsnit beskriver udførelsen af dataindsamling og er med til at øge reliabiliteten, idet en udførlig beskrivelse af fremgangsmåden vil gøre undersøgelsen mere repeterbar, hvis undersøgelsen skulle gentages af anden forsker (Dahler-Larsen, 2008, s. 82). Data indsamles, som tidligere nævnt, ved brug af kvalitative semistrukturerede interviews, for at indhente beskrivelser om hvordan socialrådgiverne håndterer børnefamiliernes økonomi, som det fremstår for informanterne selv. Dette med henblik på en fortolkning af betydningen bag informanternes beskrivelser (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 144).

Der er foretaget 5 interviews á omtrent 45 min. varighed optaget med telefonens diktafon. Alle interviews er udført ud fra en interviewguide (Bilag 1), samt ved anvendelse af en todelt vignette, som står i afsnittet om vignette-metode. Af interviewguiden fremgår temaerne *behandlerblikke*, *risikovurdering*, *magt*, *helhedssyn* og *arbejdsopgaver*. Disse temaer har vi brugt som inspiration til at konstruere interviewguiden, primært med udgangspunkt i Johansens rapport *Børnefamiliers fattigdom og omsorgssvigt*. Det fandtes vanskeligt at konstruere en helt åben interviewguide, uden anvendelse af egen viden, da den skulle opbygges omkring noget, hvorfor vi trak på vores eksisterende viden. Dog blev spørgsmålene i interviewguiden formuleret åbne, idet vi med fænomenologien som metodisk værktøj ønsker at være åbne for informanternes svar, og følge op på deres udsagn med ønske om uddybende beskrivelser, for at skabe en ny begyndelse. De nævnte temaer trækkes dog ikke med ind i kodningsprocessen og analysen, da den induktive tilgang har fokus på at udvinde temaer fra indsamlet data, som vil være omdrejningspunkter for analysen, og ikke de på forhånd opsatte temaer i interviewguiden. Den samme interviewguide er anvendt under alle interviews, da alle informanter er ansat i BOF i Herning. Interviewformen tillader dog åbenhed angående formulering af spørgsmålene og deres rækkefølge i interviewsituationen, således interviewer kan søge yderligere beskrivelser af informanternes udsagn (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 144).

Interviewet vil starte ud med en kort præsentation af, hvordan interviewet vil foregå og informanterne har på forhånd modtaget information om projektets formål under mailkorrespondancer, hvormed der givet informeret samtykke (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 89). Herefter udleveres en samtykkeerklæring til underskrivning, omhandlende informantens anonymitet, frivillig deltagelse i interviewet, samt tilladelse til optagelse og transskribering af udsagn til brug for specialet. Ved at gennemgå disse anliggender øges undersøgelsens gennemsigtighed over for informanterne, og de etiske retningslinjer for udførsel af interview følges (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 89).

Interviews indledes med spørgsmål om informantens arbejdsfunktion. Derefter udleveres første del af vignetten, hvortil der stilles åbne opfølgende spørgsmål. Dette med formål om, at afdække informanternes refleksioner om vignetten, herunder også refleksioner om forælderen's handlen. Dernæst udleveres anden del af vignetten, som indeholder nye informationer ift. børnefamilien's

økonomi. Anden del af vignetten søger at afdække informanternes refleksioner om de nye informationer, og samme tid få informanterne til at tænke tilbage på lignende sager de måtte have haft. På denne måde udvælger informanten selv et scenarie, som ikke er fiktivt, med mulighed for at beskrive hvordan fænomenet optrådte, i tråd med et semistruktureret interview (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 144,148). Anden del af vignetten blev redigeret efter første udførte interview, da den indeholdte en ledende sætning omhandlede økonomi, som herefter blev slettet til udførsel af de resterende fire interviews. Sætningen lød "Når Mads kommer i skole har han som regel ikke madpakke eller penge med til mad", og efter redigering lød sætningen "Når Mads kommer i skole har han som regel ikke madpakke med".

Efter vignetten udleveres der en tom §50 undersøgelse (Bilag 3). Denne benyttes til at indhente beskrivelser af, hvilke forhold informanten vil have fokus på ved udfyldelse af §50 undersøgelsen, baseret på vignettens oplysninger om den fiktive børnefamilie. Herved simuleres praksis, i kraft af at socialrådgiveren mundtligt ytrer hvordan §50 undersøgelsen vil udfyldes, på baggrund af vignetten. Endvidere vil der spørges ind til, om informanterne har oplevet, at økonomi har haft indflydelse på foranstaltninger, og søge beskrivelser herom. Undervejs vil der stilles verificerende spørgsmål som "Jeg hører dig sige", for at få verificeret tolkningen af informanternes udsagn, hvilket er i tråd med retningslinjerne for god interviewpraksis (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 186). Afslutningsvis vil informanterne blive spurgt til hvad de synes om at blive interviewet om emnet, om der har været mangler i vignetten og endelig om de har afsluttende bemærkninger. Disse afsluttende spørgsmål stilles for at imødekomme en eventuel anspændthed eller utryghed, som informanterne måtte have efter interviewet (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 149). Informanterne har åbnet op og videregivet en masse information, og kan risikere at have en tomhedsfølelse efter interviewet (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 149). Med disse afsluttende spørgsmål kan informanterne få afklaret eventuelle spørgsmål de måtte have, hvortil der muligvis også kan knyttes yderligere kommentarer til fra informanten (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 149).

4.7 Udfyldte §50 undersøgelser

I nærværende projekt anvendes der ydermere 10 udfyldte §50 undersøgelser, som skriftlige eksempler på hvordan socialrådgiverne håndterer børnefamiliernes økonomi. De indhentede dokumenter er 10 stk. §50 undersøgelser udarbejdet af socialrådgivere i BOF i Herning. Grundet

personfølsomme oplysninger har vi ikke fået adgang til de fulde §50 undersøgelser, men derimod kun adgang til felterne ”Økonomi” og ”Analyse” i alle 10 dokumenter, samt ”Forældrekompetencer” og ”Sundhedsforhold” i 3 ud af 10 dokumenter.

Udvælgelsen af de givne §50 undersøgelser er foretaget af en DUBU-superbruger¹ og en praktikant i BOF. Vi som forskere har hermed ikke haft indflydelse på udvælgelsen af §50 undersøgelserne, og det antages at dokumenterne er tilfældigt udvalgt. Vi som forskere har ikke været med til at producere dokumenterne, men dette betyder ikke at den viden der udvindes, er mere sand og komplet upåvirket i kraft heraf. Dette grundet, at dokumenterne analyseres ud fra forskers position, hvorfor den viden der udvindes fra dokumenter, er baseret på forskers fortolkning (Tanggaard & Brinkmann, 2010, s. 156).

Som allerede beskrevet i problemfeltet har vi, på baggrund af Socialstyrelsens *gode eksempler* på §50 undersøgelser, en forforståelse af at socialrådgivere i Børne- og familieafdelingerne ikke giver feltet økonomi meget opmærksomhed, når de udarbejder undersøgelserne. Derfor kan det argumenteres at måden vi går til §50 undersøgelserne, er med udgangspunkt i den hermeneutiske cirkel. Som tidligere nævnt finder en pendling mellem helhed og delforståelse sted, hvor teksten ikke mødes som en renvasket tavle, som man vil gøre i fænomenologien, men tværtimod læser forskeren teksten ud fra en intuitiv helhedsforståelse, og i lyset af at den forstås ud fra de enkelte dele (Juul S. , 2012, s. 111). I og med at vi stort set kun har fået adgang til felterne økonomi og analyse i §50 undersøgelserne, er det vanskeligt at skelne hvor meget delen økonomi fylder sammenlignet med de øvrige felter, som udgør helheden. Men vi kan få en klar fornemmelse ved at være opmærksomme på hvor meget plads - såvel i forhold til faglighed som mængde - feltet økonomi tildeles i §50 undersøgelsen.

Dokumenterne findes relevante for nærværende projekt, da de bidrager til at give indsigt i hvordan socialrådgiverne i BOF håndterer børnefamiliers økonomi i arbejdsredskabet, §50 undersøgelser. Disse dokumenter er udtryk for hvad der bliver skrevet om børnefamiliers økonomi i praksis. Interviewene derimod indeholder refleksion over socialrådgivernes intenderede handlinger, og ikke deres reelle handlinger, når det kommer til at håndtere børnefamiliernes økonomi. Dog indeholder

---

¹ DUBU er en fællesoffentlig it-løsning, der fremmer sammenhæng og kvalitet på området for udsatte børn og unge <https://www.kombit.dk/dubu>

interviewene beskrivelser af hvordan socialrådgiverne, ud fra deres selektive hukommelse, tidligere har håndteret børnefamiliers økonomi. De udvalgte dokumenter kan hermed være en styrke til interviewmetodens svaghed, og give et mere samlet indblik i hvordan socialrådgiverne i BOF håndterer børnefamiliernes økonomi. Dette kan lade sig gøre i kraft af, at der søges afdækning af et samlet billede af, hvordan socialrådgiverne i BOF i Herning håndterer børnefamiliernes økonomi, og ikke de særskilte socialrådgiveres enkelte håndtering.

Udover de udfyldte §50 undersøgelser benyttes også tomme §50 undersøgelser, som udleveres til informanterne i interviewsituationen. Dette for at komme nærmere hvilken betydning §50 undersøgelsen som arbejdsredskab har, når socialrådgiverne håndterer børnefamiliernes økonomi i praksis. Der vil her spørges ind til informanternes refleksioner om redskabets opbygning, og dennes betydning for socialrådgivernes anvendelse i praksis.

4.8 Metodetriangulering

Der anvendes to forskellige datakilder: fem semistrukturerede interviews, der hver især tager afsæt i en vignette, og udsnit af 10 udfyldte §50 undersøgelser. Veronica A. Thurmond peger på, at brug af to eller flere datakilder, metodiske tilgange, teoretiske perspektiver og analytiske metoder inden for samme studie, kaldes for triangulering (Thurmond, 2001, s. 253). Ved at få informanterne til at udtale sig om, hvordan de vil udfylde en §50 undersøgelse med oplysninger fra vignetten, simuleres praksis og der indsamles viden med anvendelse af vignette-metoden og semistruktureret interview. Ifølge Thurmond kaldes dette for within-method triangulering, da begge metoder hører under det kvalitative forskningsdesign (Thurmond, 2001, s.254). Som tidligere nævnt er vignette-metoden dog anvendelig i både kvalitativ- og kvantitativ forskningsdesign, men anvendes her under et kvalitativt forskningsdesign. Ydermere anvendes de nævnte udfyldte §50 undersøgelser, som er på forhånd eksisterende data foreliggende på DUBU, hvilket ligeledes er inden for within-method triangulering (Thurmond, 2001, s. 254). Ved at kombinere de udfyldte §50 undersøgelser, understøttes udsagnene i de semistrukturerede interviews, og er med til at forstærke resultater i indeværende projekt. Thurmond pointerer at kombination af metoder er med til at opveje potentielle svagheder i anvendte metoder (Thurmond, 2001, s. 254). I dette tilfælde interviewmetodens- og vignette-metodens svaghed i form af, at de ikke giver indsigt i informanternes reelle håndtering af børnefamiliernes økonomi, men derimod blot udtryk for deres intenderede handlinger. Og ved anvendelse af de

udfyldte §50 undersøgelser får vi indsigt i hvordan socialrådgiverne i BOF faktisk håndterer børnefamiliens økonomi i §50 undersøgelsen. Dermed kan man spørge, hvorfor så ikke foretage en dokumentanalyse, med afsæt i de 10 §50 undersøgelser. Ved kun at have fokus på dokumenterne mener vi, at der er risiko for at komme til at overse store mængder usagt viden der findes i feltet, som de kvalitative interviews giver adgang til. Ydermere har vi som nævnt ikke adgang til de fulde §50 undersøgelser, hvorfor en dokumentanalyse heraf ikke vil anses som givtig for besvarelse af problemformuleringen.

Kapitel 5 Databehandling

I indeværende kapitel vil der være en beskrivelse af projektets transskribering af indsamlet data. Dette efterfulgt af en beskrivelse af projektets analysestrategi, samt udsnit af vores åbne- og selektive kodning.

5.1 Transskribering

De fem optagede interviews transskriberes, for at klargøre data til brug for analyse. Transskriberingen foretages af indeværende projekts forskere, da selve meningsanalysen og fortolkningen allerede begynder ved transskriberingen (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 202). Det er også her første frasortering og tilpasning af data forekommer for at mindske kompleksiteten, dog vil denne være ubevidst. Frasorteringen sker i det øjeblik interviews høres og skrives ned, da evt. uklarheder i lydfilen ikke noteres. Og den reelle kontekst kan risikere at blive uklar, i kraft af at transskriberingen er en simulation af en reel interaktion mellem to mennesker, som ikke får alle aspekter med af denne interaktion. Allerede ved transskribering af interviews kan vi som forskere påvirke indsamlet data ubevidst, da det findes vanskeligt at slippe vores forforståelse og viden når informanternes udsagn høres. Hermed kan ord og sætningers sammenhænge forstås forskelligt, afhængigt af hvem der lytter til optagelserne, hvilket var tilfældet. En informant anvender ordet “projicerer”, hvilket et pågældende gruppemedlem fik transskriberet til “projektere”, idet gruppemedlemmet ikke havde kendskab til ordet projicere. Dette kunne imødekommes ved at vi var flere om at transskribere samme interviews, og herefter se om vi har fået samme transskribering.

Idet der er flere om at transskribere, er der klarlagt ens retningslinjer for fremgangsmåden. Ved transskribering sløres informanternes identiteter, og anonymitet sikres. Informanter vil i

transskriberinger omtales ved deres fornavns forbogstav. Citater i transskriberede interviews vil gennemgå en tilretning og reducere når de gengives i analysen, for at gøre citaterne og analysen lettere læselig. Tilretningen vil bestå af at fjerne gentagelser og meningsforstyrrende fyldeord. Dette grundet, at en ordret transskribering af talesprog kan fremstå forvirrende og usammenhængende (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 109-110). Ydermere er tilretningen og reducere med til at forstærke pointer som ønskes trukket frem i analysen. Herved foretages anden frasortering i indsamlet data, denne gang foretages den bevidst for at benyttes aktivt i analysen. Idet nærværende projekt har fokus på informanternes intenderede handlinger, analyseres indholdet af informanternes udtalelser, og ikke måden de udtaler sig på, hvorfor det vurderes at tilretningerne ikke vil have afgørende indvirkning på analysens kvalitet og dermed heller ikke projektets reliabilitet.

5.2 Analysestrategi

Dette afsnit er en redegørelse af projektets analysestrategi og de overvejelser der ligger bag, hvilket er medvirkende til at øge reliabiliteten af analysens resultater (Dahler-Larsen, 2008, s. 82).

For at kunne analysere og fortolke empirien dannes der overblik over datamaterialet gennem systematisk kodning (Kristensen & Hussain, 2016, s. 89). Som tidligere nævnt anvendes en induktiv fremgangsmåde, hvor koderne opstår ud fra empiriens indhold, og hvor visse af informanternes udtalelser findes essentielle at anvende i det forestående analyseafsnit (Kristensen & Hussain, 2016, s. 90). Fremgangsmåden har været at læse de transskriberede interviews et antal gange for at få indsigt i hvad der egentlig bliver sagt. Således bestræber vi os på at undgå for hurtig lukning af kodningsprocessen, som kunne medføre at essentielt indhold bliver overset (Kristensen & Hussain, 2016, s. 90). Kodningen sker med udgangspunkt i to af trinene fra grounded-theory's analysestrategi: *Åben kodning* og *selektiv kodning*. Som tidligere nævnt er indeværende projekt empiriskabende, hvorfor vi ikke har til hensigt at udvikle teori på baggrund af data, som typisk er formålet med grounded-theory. Vi finder dog elementer af metoden essentiel at benytte i henhold til projektets induktive fremgangsmåde.

Udsnit af vores åbne kodning:

KATEGORIER:

- Forældreevne
- Ydre pres
- § 50 som redskab
- Arbejdsgang

Interview 1

Del 1:

- Ingen penge til mad
- Skolefravær, konflikt, hjem → (samlet cirkel)
- Refleksioner om økonomi ift. Hidsighed
- Skyldfølelse over forældre (Adam Johansen)
- Forholder sig til økonomi i refleksionen
- Nævner ikke bevilling af fritidsinteresse som den eneste. Mor skal prioritere det.

Ved *åben kodning* foretages der identifikation af begreber, egenskaber og dimensionsniveau som fremstår i det fulde data. Nærværende kodning vil dog ikke være så omfangsrig, som Brinkmann og Tanggaard foreskriver. I dette tilfælde vil det være sammenfatning af sætninger, som tilsammen udgør en meningsenhed kategoriseret under en kode (Tanggaard & Brinkmann, 2015, s. 246). Gennem de mange læsninger af datamaterialet endte vi ud med at konstruere følgende fire kategorier:

Forældreevne – her kigger vi blandt andet efter hvordan informanterne vurderer forælderen forældreevne i vignetten. *Ydre pres* – her kigger vi blandt andet efter om informanterne hæfter sig ved ydre omstændigheder i forhold til familiens situation, eksempelvis at forælderen er på kontanthjælp og skal i aktivering. *§50 som redskab* – her kigger vi blandt andet efter hvordan informanterne arbejder med §50 undersøgelsen som redskab, da vi havde medbragt en tom skabelon, heraf til de fem interviews. *Arbejdsgang* – her kigger vi blandt andet efter hvilke formelle og uformelle arbejdsgange der beskrives af informanterne, f.eks. jura eller viden der tages for givet på arbejdspladsen.

Endelig har vi i den åbne kodning samlet nogle overskrifter under de fire kategorier med henblik på at gøre datamaterialet mere overskueligt. Ønsket hermed er blandt andet at se ligheder og forskelle i informanternes udsagn. F.eks. hæfter både informant 2 og 5 sig ved, at forælderen er begyndt at blive let hidsig, hvorfor de rationaliserer sig frem til at der må være sket forandringer i familiens tilværelse – altså ydre pres. Ved et nærmere kig på udsnittet af vores åbne kodning skal det tilføjes, at vi ikke har udvist samme omfattende grundighed som Brinkmann og Tanggaard foreskriver ved åben kodning i praksis. Vi har blot nøjedes med at inddele de fem interviews efter hvor vi befandt

os i interviewguiden, da udsagnene blev fremsagt: vignet del 1, vignet del 2 og §50, hvilket svarer til at skabe overblik over hvad de enkelte interviews omhandler (Brinkmann & Tanggaard 2015, s. 251).

Udsnit af vores selektive kodning:

	Interview 1	Interview 2	Interview 3	Interview 4	Interview 5	Kerne-kategorier
	Vignet del 1	Vignet del 1	Vignet del 1	Vignet del 1	Vignet del 1	
Forældreevne	Han her ikke madpakke eller penge og det kan hænge sammen med at der også er noget hidsighed og nogle konflikter derhjemme.		Ja okay fordi jeg hæfter mig ved altså det er sådan nogle basale forældrekompetencer sådan i forhold til madpakke og usigneret og altså fremstår altså huller og pletter på tøjet			Manglende forældrekompetence ½ interviews - I1 og I3 nævner manglende mad og usigneret I1 nævner at drengen påtager sig ansvar, I4 mor fralægger sig ansvar.

Ved *selektiv kodning* udvælges de dele af teksten der findes relevant for projektet, hvormed valg af en eller flere centrale kategorier spiller en central rolle (Brinkmann & Tanggaard 2015, s. 255).

I den selektive kodning anvender vi, ligesom i den åbne kodning, de fire kategorier: *forældreevne*, *ydre pres*, *§50 som redskab* og *arbejdsgang*, hvor vi trækker relevante udsagn ind i en matrice. Vi har til eksempel lavet selektiv kodning vedrørende *Forældreevne*. Her deles matricen ligesom i den åbne kodning ind efter: vignet del 1, vignet del 2 og §50. Derudover er hvert af de fem interviews tildelt en kolonne, hvor relevante udsagn placeres i forhold til hvor i interviewguiden de fandt sted. Selektiv kodning er derudover særlig velegnet til at finde mønstre i data der optræder særlig hyppigt eller på tværs af cases (Brinkmann & Tanggaard 2015, s. 256). På den baggrund har vi i vores matrice lavet en kolonne der hedder *kerne-kategorier*. I forhold til *Forældreevne* har vi f.eks. fundet frem til at informant 1, 3 og 4 italesætter mors fralægning af ansvar og Mads der påtager sig ansvar han ikke bør tage, som fortolkes som værende manglende forældreevne. De udvundne kategorier kan dog kritiseres, da de er baseret på vores forforståelse om, at socialrådgivere vurderer at forældre med økonomiske vanskeligheder har manglende omsorgskompetencer og forældreevne, hvilket vi baserer på Johansens rapport. Hermed er det ikke lykkes os at være helt tro mod den induktive tilgang, idet vi ikke har kunne slippe vores forforståelse helt under kodning.

Her bliver det relevant at diskutere hvorvidt denne tilgang er i overensstemmelse med projektets fænomenologiske udgangspunkt. Ifølge Søren Juul er det tvivlsomt om grounded-theory kan kategoriseres som en fænomenologisk tilgang. Kodeproceduren resulterer i dekonstruering af de oprindelige interviews, hvor teksten i praksis klippes fra hinanden - hvilket er lig med måden hvorpå vi har lavet selektiv kodning - og placeres under passende koder som repræsenterer de oprindelige data, men som ikke giver et retvisende billede af de subjektive meningsstrukturer, som de udsprang af (Juul S. , 2012, s. 102). Man kan derfor spørge om fremgangsmåden i højere grad ligner den, i den hermeneutiske cirkel, hvor der sker en pendling mellem helhed og delforståelse. Vi kan altså ikke forstå helheden uden at forstå delene og omvendt kan helheden først rigtig forstås i lyset af hvordan vi forstår delene (Juul S. , 2012, s. 111). Dette stemmer overens med, at vi som beskrevet ovenfor, har foretaget en identifikation af begreber i den åbne kodning, som de fremstår i det fulde data, altså i deres helhed. Det vi finder væsentligt i empirien kodes i en af de fire kategorier, hvor det netop udgør dele af helheden. I den selektive kodning er det de kernekategorier vi konstruerer, der udgør pendlingen mellem del og helhed. De mønstre der dannes på baggrund af kernekategorierne, er dele som har til hensigt at give os mulighed for at komme frem til dybere og mere nuancerede tolkninger af de data, som i analysen skal sige noget om den helhed vi undersøger (Christensen, 2015, s. 33-34). Vi finder det alligevel relevant at låne fra grounded-theory metodens kodeprocedure. For det første bestræber vi os på at være tro mod informanternes praksisforståelse og den kontekst udsagnene er sagt i.

Ved anvendelse af den åbne- og selektive kodning søges der sikring af at mønstre og temaer er funderet i data, og ikke påtvunget i data af forsker, som ved rette udførelse øger analysens reliabilitet. I projektet ønskes så minimal påvirkning af data som muligt, hvorfor den induktive fremgangsmåde er foretrukket. Der tages dog forbehold for, at en fuldkommen åben tilgang til data og fralægning af forforståelse ved kodning kan være vanskelig i praksis. Når man arbejder induktivt, har man et ideal om at kodning skal være ren datadrevet (Egholm, 2014, s. 82), men i praksis er det svært idet man ubevidst tænker viden og kendskab til teori ind under kodningsprocessen. Dette var også tilfældet med nærværende interviewguide, der som nævnt ovenfor, trak på viden fra Johansens rapport. I og med at data er indhentet ved brug af interviews, som formes af interviewer og interviewperson i fællesskab i interviewsituationen, er data påvirket af forsker ved indhentelse af data. Denne påvirkning og udfordring ved fralæggelse af forforståelse og

viden i kodningsprocessen, medfører elementer af en deduktiv tilgang, trods idealet om en ren induktiv tilgang.

I og med at projektet søger beskrivelser, som indeholder socialrådgivernes førstehånds professionsforståelse og intenderede handlinger, er interviewpersonens udsagn element i en selvpræsentationsproces, hvor interviewpersonen fremstiller sig selv som fornuftig og respektabel i interviewsituationen. Dette gør sig også gældende for interviewerens som søger at fremstå som en seriøs og troværdig repræsentant fra forskerverdenen (Järvinen, 2005, s. 30-31). Grundet forventning om at interviewpersonerne præsenterer et ”foretrukket selv” (Järvinen, 2005, s. 30), vil vi have en øget sensitivitet over for interviewpersonernes udsagn, om de indeholder interviewpersonens reelle tanker om fænomenet, eller om udtalelserne indeholder udsagn som søger at ”tilfredsstille” organisationen og interviewer.

Kapitel 6 Teori

I indeværende kapitel præsenteres anvendte teorier. Valg af teorier er baseret på en induktiv tilgang, da disse er udvalgt på baggrund af hvad vi har kunnet udlede af indsamlet empiri. Der anvendes multiple teorier for at understøtte vores fund i indsamlet empiri, hvilket kaldes for teoretisk triangulering (Thurmond, 2001, s. 254). Herved kan vi fortolke vores fund med flere teorier med forskellige sæt briller, hvorved vi kan udlede mere af vores data.

Til belysning af problemformuleringens første del, om at få indsigt i hvordan socialrådgiverne i BOF håndterer børnefamiliernes økonomi, anvendes nedenstående teoretiske begreber:

Høilund og Juuls *personlige- og institutionelle dømmekraft*, da socialrådgiverne trækker på deres dømmekraft, når handling foretages i praksis (Høilund & Juul, 2015) Ydermere anvendes Schutz begreb *common-sense forståelse* (Juul S. , 2012), for at få indsigt i hvad der ligger bag socialrådgivernes intenderede handlinger. Vi søger endvidere at få indsigt i hvordan socialrådgiverne agerer indenfor deres handlingsmæssige råderum ved håndtering af økonomi, ved anvendelse af Lipskys begreb *afværgemekanismer* (Winter & Nielsen, 2008).

Endvidere benytter vi Woods og Hollis begreber *ydre pres og indre stress* (Hutchinson & Oltedal, 2006), idet indsamlet empiri viser at informanterne kobler økonomi med forælders hidsighed, ud fra informationer i vignetten. Der er dog ikke udarbejdet en længere redegørelse af begreberne

common-sense forståelse og ydre pres og indre stress, som derfor er inkorporeret i analysen med en kort redegørelse, hvorefter de kobles på indeværende projekts kontekst straks efter.

Til belysning af problemformuleringens anden del om, hvordan vi kan forstå at socialrådgivernes håndtering af børnefamiliernes økonomi forholder sig således, anvendes Akrichs teori *interaktionen mellem tekniske objekter og mennesker* (Akrich, 1992). Dette grundet, at vores empiri viser at alle 5 informanter undlader at nævne økonomi ved §50 undersøgelsen.

6.1. Personlig og institutionel dømmekraft

I indeværende projekt anses informanternes beskrivelser om deres intenderede handlinger, i udtalelser om børnefamiliernes økonomi, for værende udtrykt på baggrund af Peter Høilund og Søren Juuls dømmekraft begreb.

Socialrådgiverne i BOF skal reflektere over, og tage stilling til hvad der er bedst for borgerne, om de er berettiget til at få hjælp via Serviceloven kapitel 11, og samme tid arbejde i overensstemmelse med institutionens praksis. Når der hertil skal foretages handling, trækker socialrådgiveren på en dømmekraft (Høilund & Juul, 2015, s. 62). Med denne dømmekraft kan socialrådgiveren forholde sig kritisk til etablerede ”sandhedsregimer” i institutionen, altså det som italesættes som værende det rigtige (Høilund & Juul, 2015, s. 61). Der findes tre former for dømmekraft *personlig-, social- og institutionel dømmekraft*. I indeværende projekt undlades den sociale dømmekraft, idet den opstår i mødet mellem socialrådgiver og borger, og ville kræve et observationsstudie og tilstedeværelse i mindst et møde, hvilket ikke er tilfældet her.

Den *personlige dømmekraft* udtrykker refleksioner, vurderinger og stillingtagen afhængigt af arv og miljø, herunder uddannelse og livserfaringer, som danner en horisont hvormed verden anskues (Høilund & Juul, 2015, s. 61-62). Den personlige dømmekraft sættes aldrig ud, men den bliver påvirket af institutionelle- og samfundsmæssige rammer, da vaner, fagligt bestemte mønstre, normer og rutiner indtages, og udgør den *institutionelle dømmekraft* (Høilund & Juul, 2015, s. 62). For nærværende kontekst betyder det, at når informanterne ytrer deres refleksioner og intenderede handlinger i forbindelse med familien i vignetten og deres økonomi, er disse udtryk for de fremherskende opfattelser og anskuelser tilstedeværende i Børne- og familierådgivningen som institution. Socialrådgiverne trækker ikke udelukkende på deres egen personlige dømmekraft, men er påvirket af den institutionelle dømmekraft (Høilund & Juul, 2015, s. 62). Den institutionelle dømmekraft er forankret i politiske-, administrative-, samt vane- og traditionsbestemte videns- og

magtformer, som sætter grænser for, hvad der er muligt for socialarbejderen at tænke og gøre. I indeværende projekt vil der med disse to former for dømmekraft, sættes fokus på den institutionelle dømmekrafts påvirkning af informanternes udtalelser om deres handlemuligheder i forhold til børnefamiliers økonomi.

6.2 Afværgemekanismer

I det følgende afsnit vil der blive redegjort for politologen Michael Lipskys teori om afværgemekanismer (Winter & Nielsen, 2008, s. 117). Denne vil blive anvendt til at analysere, hvad der ligger til grund for, måden hvorpå informanterne håndtere børnefamiliers økonomi.

Markarbejdere karakteriseres som værende offentligt ansatte, i nærværende kontekst, socialrådgivere i BOF. De er blandt andet ansatte til at interagere direkte med borgere tilhørende en bestemt målgruppe (Winter & Nielsen, 2008, s. 103). I udførelsen af arbejdet med borgere findes der ingen autoritativ manual for hvordan socialrådgiverne skal agere i hver eneste situation de støder på, hvilket gør at der i lovgivningen er overladt et vist skøn til dem (Winter & Nielsen, 2008, s. 104). I henhold til dette skøn overlades socialrådgiverne til at afgøre hvordan løsningsmuligheder skal fortolkes, hvorfor de heri skal skønne hvordan de vil udfylde dette skøn (Winter & Nielsen, 2008, s. 104). Markarbejderne deler en adfærd der er ensartet. Denne adfærd forekommer i form af afværgemekanismer, altså typer af mestringsstrategier (Winter & Nielsen, 2008, s. 116). Disse mestringsstrategier viser sig hos markarbejderne ved, at de på tværs af job og fag udviser ensartede adfærdsmønstre, der gør dem i stand til at håndtere det krydspres de befinder sig i. Det krydspres markarbejdere kan opleve forekommer på baggrund af, at markarbejdere skal handle på vegne af andre, hvormed et ansvar medfølger, idet de forvalter opgaver vedrørende borgere (Winter & Nielsen, 2008, s. 104).

Ifølge Lipsky opereres der med fire typer af afværgemekanismer, som kaldes for *Begrænsning af efterspørgsel*, *rationering af service/aktivitet*, *automatisering af service/aktivitet* og *kontrol over klienten/brugeren* (Winter & Nielsen, 2008, s. 117). I indeværende projekt anvendes blot to af disse typer afværgemekanismer, da disse vurderes relevante for indeværende projekt, grundet indhold i eget indsamlet empiri. Heri ses det, at informanterne har fokus på Mads skole- og sundhedsforhold, mens forælderen i vignetten søger om økonomisk støtte, hvilket leder os mod relevansen for anvendelse af afværgemekanismen *rationering af serviceaktivitet*. Endvidere udledes det fra

empirien, at alle 5 informanter henviser til samme løsningsforslag hvad angår økonomisk støtte, som leder os mod relevansen for anvendelse af afværgemekanismen *automatisering af service/aktivitet*.

Afværgemekanismen *rationering af serviceaktivitet* er omfattet af, at der hos markarbejderne er en selvvalgt prioritering af arbejdsopgaver (Winter & Nielsen, 2008, s. 118). Når denne prioritering forekommer, fokuserer markarbejderne blot på bestemte opgaver eller udvalgte behov og problemer hos borgeren (Winter & Nielsen, 2008, s. 119). *Automatisering af service/aktivitet* er en afværgemekanisme der omfatter, at der anvendes grove standardklassifikationer af klienter og sager, og at der anvendes tommelfingerregler for håndteringen af borgere og sager (Winter & Nielsen, 2008, s. 120). Heraf kategoriseres borgeren på baggrund af overfladiske og grove vurderinger, hvori denne kategorisering afgør den videre sagsbehandling, indtil andet er bevist (Winter & Nielsen, 2008, s. 120). Kombinationen af anvendelse af standardklassifikationer, samt tommelfingerregler hos markarbejderne, gøre at måden borgere håndteres på automatiseres (Winter & Nielsen, 2008, s. 120).

Ved anvendelse af afværgemekanismen *rationering af service/aktivitet* i indeværende projekt, vil der analyseres på, hvilken prioritering børnefamiliers økonomi har i informanternes sagsarbejde. Endvidere vil afværgemekanismen *automatisering af service/aktivitet* anvendes til at analysere på, om forældrene i vignetten udsættes for standardklassifikationer af informanterne. Ydermere vil der med denne afværgemekanisme analyseres på, om socialrådgiverne i BOF har tommelfingerregler for, hvordan de håndterer børnefamiliers økonomi.

6.3 Interaktionen mellem tekniske objekter og mennesker

Nærværende projekt søger gennem Madeleine Akrichs kapitel ”The De-Description of Technical Objects” at analysere, hvilken betydning værktøjet §50 undersøgelse, har for socialrådgiverne i BOF’s udtalelser om deres handlemuligheder ift. børnefamiliers økonomi. Dette findes relevant at analysere grundet fund i eget indsamlet data. Her undlader alle fem informanter at italesætte økonomi indtil adspurgt, når de skal besvare spørgsmålet om hvad de vil have fokus på i en §50 undersøgelse ud fra tildelte vignet. Ydermere udtaler to informanter, at værktøjet har manglende ”guidelines” under feltet økonomi, som vækker interesse for dette faktums betydning for, hvordan socialrådgiverne forholder sig til børnefamiliers økonomi, som det fremstår i data. Denne betydning vil analyseres med brug af Akrichs teori.

Teknologiske objekter definere en handlingsramme med aktørerne og det rum som de handler i, det vil sige der er en form for handlingsmanual indskrevet i de teknologiske artefakter, kaldet script (Akrich, 1992, s. 208). Allerede inden et teknisk objekt eksisterer indtænkes en mening i selve objektet. Designeren har en vision om, hvordan dette teknologiske objekt skal passe ind i netværk, lovgivning og lokale skikke, og samme tid har designeren en definition af hvilke aktører der skal anvende objektet. Hermed bliver det objektet som definerer hvem der kan benytte det (Akrich, 1992, s. 208-209). Denne på forhånd defineret handlingsramme, et teknisk objekt besidder, kan enten accepteres eller omdefineres af aktørerne, eller aktørerne kan trække sig selv ud af handlingsmanualen (Akrich, 1992, s. 209).

Nogle gange kan designere dog udvikle teknologiske objekter, der giver dem adgang til specifikke aktører, som de så med objektet kan presse ud i specifikke roller (Akrich, 1992, s. 214). Akrich kommer med et eksempel på oprettelse af el-netværk til en landsby i Elfenbenskysten. Ved at befolkningen accepterede oprettelsen af el-netværk, blev de også i takt med denne oprettelse presset ud i en rolle som individuelle borgere, som skulle betale elregning og lokal skat. Elnetværket fik landsbyens indbyggere til at miste en del af deres selvstændighed, og de trådte ind i rollen som borgere, underlagt statens regler, i kraft af deres etablerede relation til staten (Akrich, 1992, s. 215). Tekniske objekter kan ydermere bruges til at kontrollere og irettesætte dets brugere via belønning og straf, med målet om at brugerne indretter sig efter de påtænkte adfærdskodekser (Akrich, 1992, s. 218-219).

Der vil i analysen være fokus på, hvordan §50 undersøgelsen påvirker socialrådgiverne i BOF's refleksioner omhandlende hvordan de håndterer børnefamiliernes økonomi.

6.4 Organisationsteori

Organisationer kendetegnes ved en organisationsstruktur, som definerer hvordan arbejdsopgaver skal fordeles og koordineres i organisationen (Jacobsen & Thorsvik, 2014, s. 63). Der findes forskellige inddelinger i organisationer. I nærværende kontekst findes det relevant at redegøre for en funktionsbaseret inddeling i en organisation, som skaber betingelser for maksimal specialisering omkring opgaver (Jacobsen & Thorsvik, 2014, s. 69). Hvilket i nærværende kontekst er specialisering omkring barnets tarv indenfor Servicelovens rammer. Denne specialisering omfatter at arbejdsopgaver er fordelt således, at de er fokuseret omkring bestemte opgaver, hvorved de opgaver medarbejderne skal foretage sig, er begrænsede (Jacobsen & Thorsvik, 2014, s. 63). Heraf

forekommer der en afgrænsning af ansvar, hvor medarbejdernes skærpede fokus gør, at de bliver bedre på deres afgrænsede område, som bliver deres kompetenceområde (Jacobsen & Thorsvik, 2014, s. 63). Ved specialisering af opgaver skabes også vidensmedarbejdere, der har relative fortrin i forhold til afgrænsede opgaver i organisationen (Jacobsen & Thorsvik, 2014, s. 63).

I denne måde at koordinere en organisation på, hvor fokus er på specialisering, gøres der ligeledes brug af regler, skriftlige rutiner og procedurer. Man kalder sådanne koordineringsmekanismer for standardisering af arbejdsopgaver. Hensigten er at sørge for at arbejdsopgaverne bliver udført på samme måde fra gang til gang, som skaber forudsigelighed (Jacobsen & Thorsvik, 2014, s. 74-75). De allerfleste der går på arbejde i en organisation, ved hvad de skal gøre, inden for visse rammer. På samme måde ved de, der forholder sig til en organisation, hvilke varer og ydelser de kan forvente at organisationen kan levere (Jacobsen & Thorsvik, 2014, s. 63). Standardisering er dog ikke hensigtsmæssigt, når der forekommer uforudsete situationer, idet standardiseringen fremmer en rigid adfærd og medarbejderne hæmmes i deres evne til at yde fleksibilitet og omstilling (Jacobsen & Thorsvik, 2014, s. 74-75).

I indeværende projekt vil teorien om funktionsbaseret inddeling og specialisering, blive anvendt til at få indsigt i de organisatoriske rammer, som socialrådgiverne i BOF arbejder indenfor, og om disse har betydning for måden hvorpå økonomi håndteres i BOF.

Kapitel 7 Analyse

Dette kapitel vil indeholde nærværende projekts analyse, med det formål at besvare projektets problemformulering. Analysen vil være inddelt i afsnittene: *Dømmekraft, fokus på barnet* samt *organisatoriske- og lovgivningsmæssige rammer*. Afsnittet om dømmekraft anvendes til at illustrere at problemstillinger omhandlende økonomisk støtte håndteres forskelligt af socialrådgivere afhængigt af deres dømmekraft, som de foretager vurdering og håndterer børnefamiliens økonomi ud fra. De resterende to afsnit giver en forståelse for, hvordan socialrådgiverne i BOF håndterer børnefamiliernes økonomi, inden for det råderum de har i deres praksis, samt en forståelse af at deres håndtering forholder sig som den gør. I nedenstående analyse har vi udvalgt førstepersons-udtalelser i empirien, som vi har fundet relevant til besvarelse af problemformuleringen. Disse fund i empirien tolkes herefter med brug af teori.

Indsamlet empiri viser at informanterne tænker, at de ikke arbejder ret meget med børnefamiliernes økonomi i praksis, hvilket eksemplificeres af I2's udtalelse:

[...] det kunne jeg nemt sige en sætning om, fordi at det undersøger vi ikke særlig tit. Men det gør vi jo nok egentlig oftere, når man lige tænker over det, altså det bliver tænkt med. Det kan jeg egentlig høre når vi sidder her og snakker. Så bliver det egentlig ofte tænkt med, selvom vi måske ikke lige helt på papiret tænker det når i skriver som i gør, at det omhandler økonomi og hvordan arbejder i med det i den børnefaglige undersøgelse, så kunne jeg meget ofte komme til bare at svare, det arbejder vi jo nærmest ikke med, punktum. Det gør vi nok egentlig lige mere end vi ved tror jeg, måske nogle ikke gør, måske nogle gør mere end andre tror jeg.

Udtalelsen findes yderst bemærkelsesværdigt, da børnefamiliens økonomi skal undersøges jf. Servicelovens §50, og alligevel virker I2 overrasket over at de tænker økonomi med i en sådan grad som de gør. Dette skaber undren over, hvorfor socialrådgiverne i BOF ikke får deres refleksioner og tanker om børnefamiliens økonomi ned på skrift, blandt andet ved §50 undersøgelser, som er et værktøj til at danne en helhedsbetragtning, som ligeledes vil bearbejdes i nedenstående analyse.

7.1 Dømmekraft

Ifølge Høilund og Juul trækker socialrådgiveren på en dømmekraft når der skal foretages vurdering eller handling (Høilund & Juul, 2015, s. 62). I målet om at få en forståelse af, hvordan socialrådgiverne i BOF håndterer børnefamiliernes økonomi, vil vi i nærværende afsnit have fokus på hvilken dømmekraft informanterne benytter ved vurdering af tildelte vignet, og hvilken handling der vil foretages på baggrund heraf. Vignettens del 1 beskriver, at Mads' lærer flere gange har foreslået, at Mads starter til en fritidsaktivitet, idet han ikke har nogle kammerater. I henhold til dette udtaler informanterne muligheden for at bevillige fritidsaktivitet, hvormed familien ikke selv hæfter for udgifterne hertil. Følgende citat omhandler denne bevilling, som I2 fortæller om:

Der er sådan noget der hedder... det hed Fast Forward, jeg kan ikke huske hvad det hedder nu. Hvor man kunne få hjælp til en fritidsaktivitet, en betalt fritidsaktivitet, så det tænker det skulle vi nok[...] Når forældrene har lav indkomst så kan man få en fritidsinteresse betalt ja. så det tænker jeg sagtens man kunne finde ud af at hjælpe med. Og hvis de så ikke har overskud til det, så tænker jeg så kunne nogle andre hjælpe, hvad det skulle være.

Her tolkes I2's udtalelse som værende en vurdering af, at der i vignetten er tale om forældre med lav indkomst, siden hun kan bevillige en betalt fritidsaktivitet. I citatet ses det, at I2 har viden om Servicelovens §11 stk. 6, som tillader økonomisk støtte til fritidsaktiviteter til børn og unge, som

led i det forebyggende arbejde. Her tolkes I2's udsagn om mulighed for at bevillige fritidsaktivitet at være på baggrund af den institutionelle dømmekraft, da det omhandler de juridiske rammer (Høilund & Juul, 2015, s. 62) institutionen BOF kan agere inden for. Udover I2, ytrer I3, I4 og I5 også at kunne bevillige en betalt fritidsaktivitet. Dermed argumenteres det, at informanterne også foretager denne vurdering på baggrund af den institutionelle dømmekraft. Informanternes udtalelser om, at de har mulighed for at bevillige økonomisk støtte til en betalt fritidsaktivitet til Mads, er en vurdering foretaget på et skøn (Winter & Nielsen, 2008, s. 104). Dette skøn indebærer først en vurdering af om Mads har et behov herfor, og derefter om forældrens økonomi ligger inden for bevillingskriteriet. I1 ytrer derimod at have kendskab til, at en fritidsinteresse i mange tilfælde betyder noget med forældres egenbetaling, men nævner ikke muligheden for at bevillige økonomisk støtte hertil. I1's udtalelse viser et andet perspektiv på økonomisk støtte til fritidsinteresse, idet hun italesætter forældres egenbetaling. Men hun udtaler sig ikke yderligere om forældrenes økonomi i henhold til denne betaling, eller lovgivningens rammer hun kan foretage et skøn ud fra til bevilling af økonomisk støtte. Informanterne har løsningsmuligheder inden for lovgivningens rammer omhandlende økonomisk støtte til fritidsaktivitet, det er så op til informanternes skøn og dømmekraft at afgøre om Mads kan få en sådan bevilling. I1 udtaler at have kendskab til, at det med fritidsinteresse skal betales af forældrene, hvor hun trækker på sin viden og erfaring omhandlende håndtering af fritidsaktivitet, hvorfor hendes udtalelse antages at være grundet den personlige dømmekraft. Der kan heraf iagttages en tilstedeværelse af en limbo ift. at benytte den institutionelle- og den personlige dømmekraft, ved vurdering af bevilling af økonomisk støtte. De to typer dømmekraft er ikke helt adskillige, men alt efter hvilken der bliver trukket mest på, bliver afgørende for hvordan familiens økonomi bliver håndteret. Dette lukker op for en mulighed for, at problemstillinger om økonomisk støtte håndteres forskelligt af socialrådgivere afhængigt af deres dømmekraft.

Indsamlet empiri viser at informanterne ikke udtrykker at kunne bevillige økonomisk støtte til en vaskemaskine, som forælderen i vignetten efterspørger. Men udover ikke at bevillige økonomisk støtte til en vaskemaskine, så håndterer informanterne børnefamiliens økonomi på mange måder, af en mere indirekte karakter. I2 udtaler:

[...] De har fået fripladser, og de er kommet i en lejlighed, de kan ikke få en billigere lejlighed. Som regel synes jeg tit der er et eller andet familien ikke ved de kan søge om, eller i hvert fald ikke lige haft overskud til at få det gjort eller som regel så er der noget man ved

de kan gøre. Der er også mange frivillige tilbud. Nu var der lige tilbud nu her fx til konfirmation, det kunne godt være meget aktuelt for ham her.

Udover at vejlede familien til at søge om støtte fra det offentlige, så findes der mange frivillige tilbud de kan benytte sig af, eksempelvis søge om støtte til konfirmation, hvilket I2 finder relevant for Mads. I2 trækker på sin viden om lovgivning i form af hvilken støtte familien har fået søgt, eller kan søge, via det offentlige til at afhjælpe deres økonomiske udfordringer, hvorfor det tolkes at være udtalt på baggrund af den institutionelle dømmekraft. Ydermere trækker I2 i udtalelsen på sin erfaring om frivilligt arbejde og sin praksiserfaring med tidligere borgere, hvorfor det ligeledes tolkes at være udtalt på baggrund af den personlige dømmekraft. Ligesom I2 trækker I5 på sin personlige- og institutionelle dømmekraft, ved hendes refleksioner om frivillige tilbud, samt offentlig støtte i form af fritidspas og boligstøtte, som kan afhjælpe familiens økonomiske udfordringer. Heraf kan det udledes at informanterne anvender den institutionelle dømmekraft ved vurdering af, hvad familien kan få støtte til eller mangler at søge om, men udover det er de begrænset ift. håndtering af økonomiske aspekter, da de ikke kan bevillige direkte penge i BOF. Dette er grundet at økonomi ikke er informanternes kerneopgave, og har herved ikke myndighed til at give penge. Hertil forekommer der en skævvridning, hvor den institutionelle dømmekraft forekommer mangelfuld ved håndtering af økonomiske problemstillinger, og den personlige dømmekraft kompenserer for den institutionelle dømmekraft. Dette kommer til udtryk i praksis ved at informanterne anvender viden om frivilligt arbejde, for at håndtere familiens økonomiske udfordring.

Endvidere ytrer I2 i henhold til håndtering af børnefamiliers økonomi: *“man kan henvende sig og, altså sådan mange ting som ikke direkte er penge, men i hverdagen får en kæmpe betydning”*. Idet indeværende projekts forskere er uddannede socialrådgivere, ligesom informanterne, identificeres denne måde at afhjælpe problemer på, at være funderet på viden fra Woods og Hollis teori om ydre pres og indre stress, som erhverves på uddannelsen. Dette er også årsagen til at vores baggrund og viden om teorien er trukket med ind ved tolkning af udtalelsen.

Teorien om ydre pres og indre stress er udviklet af socialrådgivere Mary Woods og Florence Hollis. Ifølge teorien skal den person, der skal behandles, ses i sammenhæng med sine relationer og omgivelser (Hutchinson & Oltedal, 2006, s. 61). Woods og Hollis benytter systemteorien til at analysere den ydre situation, som sætter et pres på individet, og giver individet indre stress. For at forstå den indre stress benytter Woods og Hollis psykodynamiske teorier. Ifølge Woods og Hollis

kan man ikke adskille ydre pres og indre stress, idet de påvirker hinanden (Hutchinson & Oltedal, 2006, s. 61), hvorfor der i løsning af problemer kobles både et systemteoretisk og psykodynamisk perspektiv. Dette giver tilsammen en bedre helhedsbetragtning. Ifølge Woods og Hollis kan årsagerne til problematiske livssituationer findes i pres fra omgivelser, såsom dårlig økonomi og dårlige boligforhold, hvilket kaldes for ydre pres (Hutchinson & Oltedal, 2006, s. 62). Den ydre pres kan afhjælpes med materiel hjælp til økonomi, bolig og eventuel praktisk hjælp, eller individet kan hjælpes til selv at foretage disse ændringer, for dermed at lette individets indre stress (Hutchinson & Oltedal, 2006, s. 62). Som nævnt i problemfeltet fylder børnefattigdom i socialpolitikken, med undersøgelser omhandlende forældres økonomiske situations konsekvenser for deres børns nutid- og fremtid. Perspektivet med ydre pres findes relevant til besvarelse af problemstillingen, idet økonomi som ydre faktor påvirker børnenes trivsel og velfærd, og dermed deres indre stress. Hvorfor det findes relevant for socialrådgiverne i BOF at beskæftige sig med børnefamiliens økonomi. Nærværende afsnit har fokus på socialrådgivernes håndtering af familiens ydre pres i form af økonomi, og ikke et større fokus på indre stress, da vores problemstilling ikke har fokus på de individuelle konsekvenser i form af indre stress.

Det tolkes hermed, at Mads' familie får afhjulpet noget ydre pres, ved at informanterne efterser om der er noget familien mangler at få søgt om, og ved vejledning om frivillige tilbud, der får betydning for familiens hverdag. Men informanterne har dog stadig ikke løst problemet med vaskemaskinen, som forælderen efterspørger, idet de ikke kan give direkte penge. Heraf befinder informanterne sig i et krydspres, hvor de ikke kan bevillige direkte penge og kommer til kort med deres institutionelle- og personlige dømmekraft i håndtering af familiens økonomiske udfordring med vaskemaskinen. For at håndtere dette krydspres, tolkes det indsamlede empiri som, at informanterne ubevidst anvender afværgemekanismer automatisering af service/aktivitet, hvormed borgeren bliver kategoriseret på baggrund af en overfladisk vurdering, ifølge teorien om afværgemekanismer (Winter & Nielsen, 2008, s. 120). Dette kommer til udtryk i empirien ved, at I4 udtaler følgende om forælders ansøgning om hjælp til vaskemaskine:

Jeg hæfter mig ved mange ting, jamen jeg tænker om at, og nu siger jeg et grimt ord, hun syller lidt om vaskemaskinen. Jeg tænker egentlig hun projicerer nogle vanskeligheder over på noget som måske egentlig ikke burde være så vanskeligt.

I4 udtaler her, at forælderen syller med vaskemaskinen, altså at forælderen gør problemet med vaskemaskinen værre end det er, og at der er tale om nogle helt andre problemer end selve vaskemaskinen. Hvorfor dette tolkes som at informanten kategoriserer forælderen, som en der

overdriver betydningen af det økonomiske problem med vaskemaskinen. Denne afværgemekanisme får den konsekvens, at I4 ikke vurderer vaskemaskinen som det reelle problem, hvortil hun udtaler ikke at kunne bevillige økonomisk støtte hertil. I4 italesætter efterfølgende, at hun vil rette sin opmærksomhed på hvilke problemer mor har, siden hun projicerer dem over på vaskemaskinen. Heraf udledes det, at der med afværgemekanismen kan opstå en konsekvens i form af, at støtte nægtes og at der kan forekomme en skæv forståelse af hvor problemet ligger i den givne familie. Ydermere italesætter I4, at hun ser det som smart at gå i hullet tøj, hvorfor hun ikke ser Mads' huller i tøjet som værende et problem hun skal løse. I4 ytrer endvidere at det ikke er sikkert hun kan give økonomisk støtte til en ny vaskemaskine, men at hun kan give støtte til et vaskekort til et møntvaskeri, hvortil det så er forælders opgave at spare op til en vaskemaskine.

I4's vurdering af, at mor syller om problemet med vaskemaskinen, tolkes at få konsekvens for måden hvorpå hun håndterer familiens økonomiske udfordring. Hvilket kommer til udtryk i følgende citat: *"Så er det jo en prioritet fra din side af, om du vil spare op til en vaskemaskine. Det vil jeg da sætte pris på at du gøre fordi min hjælp er kortvarig"*. I udtalelsen udviser I4, at hun ikke vil give forælderen hjælp til vaskemaskine, og det er op til forælders egen prioritering, som tolkes at være grundet I4's vurdering af at problemet ikke er vaskemaskinen. I4's syn på forælderen har herved indflydelse på hendes vurdering af forælders ansøgning om økonomisk støtte, med resultatet af en afvisning om støtten. I4's udtalelse tolkes ydermere at være udtrykt på baggrund af den personlige dømmekraft, hvormed hun udtrykker hendes refleksioner om forælderen, ud fra den horisont hun anskuer verden med (Høilund & Juul, 2015, s. 61-62). Dette grundet, at udtalelsen ikke er funderet på lovgivning eller institutionens regler, men blot hendes eget perspektiv på forælderen, efter læsning af vignetten. Udover at afvise økonomisk støtte til vaskemaskinen, udtaler I4 følgende: *"Det jeg altid tilbyder forældrene og gå ind og hjælpe dem med, det er at lave et budget. Jamen det er at få et overblik, give dem et overblik næsten åla luksusfølden [...]"*. Heri udtaler I4, at hun altid tilbyder forældrene at lave et budget, og at dette ligeledes vil være måden hvorpå hun vil håndtere Mads' families økonomiske udfordring. Dette tolkes at tale tilbage til hendes vurdering af, at det er op til forælders prioritering at få penge til en vaskemaskine, hvormed et overblik over økonomien er en hjælp på vejen dertil.

Indsamlet empiri viser, at alle informanterne håndterer børnefamilieens økonomi ved henvisning til en økonomimedarbejder, der kan hjælpe familien med at lægge et budget.

Informanternes ubevidste anvendelse af afværgemekanismen automatisering af service/aktivitet, hvor borgeren bliver kategoriseret på baggrund af en overfladisk vurdering ifølge teorien om afværgemekanismer (Winter & Nielsen, 2008, s. 120), gør sig endvidere gældende i informanternes vurdering af, om forælderen evner til at sikre Mads' behov. I3 udtaler følgende: *"Ja okay fordi jeg hæfter mig ved altså det er sådan nogle basale forældrekompetencer sådan i forhold til madpakke og usigneret og altså fremstår altså huller og pletter på tøjet"*. I citatet ytrer I3, at der er noget omkring forældrenes basale forældrekompetencer, idet Mads ikke får opfyldt sine basale behov med madpakke i skolen, samt huller og pletter på tøjet, hvorfor han fremstår usigneret. I3 fokuserer her på forældrekompetencer, hvilket tolkes at være grundet at socialrådgivere i BOF jf. Servicelovens §50 stk. 2 skal anlægge en helhedsbetragtning af barnet eller den unges liv. Hvortil ICS-trekanten anvendes i Herning Kommune. ICS-trekanten undersøger tre centrale områder som omfatter *barnets udviklingsmæssige behov, forældrekompetencer og familieforhold – familie og omgivelser* (Socialstyrelsen, 2014, s. 18). Det tolkes heraf at I3 har fokus på domænet, som omfatter *forældrekompetencer*, der kortlægger forældrenes omsorgskompetencer til at sikre barnets udvikling og imødekomme barnets behov (Socialstyrelsen, 2014, s. 18).

Ydermere udtaler I1 følgende: *"Det her med skolefravær kan det også være forårsaget af at der er nogle konflikter derhjemme der går ud over Mads' trivsel, får han noget ansvar på sig der ikke burde være hans"*. I1 italesætter endvidere i forlængelse af citatet, at udtalelsen er på baggrund af hendes erfaring fra tidligere sager, hvorfor det tolkes at være udtalt på baggrund af den personlige dømmekraft. I citatet ses det, at I1 laver en årsagssammenhæng mellem konflikter i hjemmet, at Mads påtager sig ansvar han ikke bør, og hans skolefravær. Citatet viser eksplicit hvordan informanten selv udfylder de huller, som bevidst er lavet i vignetten, for at muliggøre indsigt i informanternes subjektive praksiserfaringer (Ejrnæs & Monrad, 2012, s. 73-74). Herved understøttes påstanden om, at informantens svar er udtalt på baggrund af den personlige dømmekraft. Informanternes udtalelser viser et perspektiv der tager udgangspunkt i Mads' behov, og hvorvidt forælderen opfylder disse behov, som kan være årsag til Mads' problematikker, som der er kommet underretning omkring.

7.2 Fokus på barnet

I ovenstående afsnit udledes det, at det er op til forælderen at prioritere at finde plads i økonomien til en vaskemaskine, og at informanterne har fokus på forælderen opfyldelse af Mads' behov. Dette

perspektiv udtrykkes på baggrund af at informanterne har deres fokus på barnet, i nærværende kontekst på Mads, og ikke på forældrerens økonomi, hvilket ses eksplicit i følgende:

Og et eller andet sted også til mors prioriteringer, forstå mig ret, der er et vaskeri der ligger to km væk, det er da en frisk gåtur. Men hvis den vaskemaskine skulle betyde at de ikke skulle gå to km kontra Mads skulle starte til en fritidsinteresse en gang i ugen [...] hvis mor siger, at hun vil købe en ny vaskemaskine, så vil jeg da bide mærke i at det er det hun sagde hun ville, og ikke give mads en fodboldtrøje og nye støvler så han kan begynde til fodbold.

I citatet udtrykker I1, at hun lægger det op som at forældrerens prioritering bør være Mads, og at en gåtur på to km til vaskeri ikke er problematisk. Hun udtaler ydermere, at hun ville bide mærke i hvis forældrerens prioriterer en ny vaskemaskine, fremfor at give Mads de redskaber han har behov for til f.eks. at starte til fodbold. Denne udtalelse er udtryk for, at I1s perspektiv er på Mads og hans tarv, fremfor familiens økonomiske udfordring med vaskemaskinen. Denne prioritering kan forstås ud fra, at BOF's kerneopgave er at støtte udsatte børn, hvorfor informantens prioritering ikke er på vaskemaskinen, da det ikke er del af hendes faglighed.

Dette kommer til udtryk i praksis ved, at informanterne udtrykker at de godt kan bevillige økonomisk støtte til efterskole til Mads, som I2 illustrerer i følgende citat:

[...] altså i nogle tilfælde giver, vi kan jo også give penge til efterskole fx hvis man kunne tænke at ham her, det kunne man sagtens tænke, at han ville. det vil være rigtig rigtig godt for ham at gå på efterskole i 8. klasse fordi der er nogle ting derhjemme som vil blive ved med at have en betydning af væsentlig karakter, så kunne man godt tænke han skulle på efterskole næste år. Det kan vi også give tilskud til, økonomisk tilskud til vil man sagtens kunne i det her tilfælde.

I citatet udviser I2, at hun er bevidst om at der er lovhjemmel for økonomisk støtte i henhold til efterskole, og det kan udledes af indsamlet empiri, at informanterne nærmest per automatik udtaler at de kan bevillige økonomisk støtte til efterskole. Mens ikke én ytrer at kunne tilbyde økonomisk støtte til vaskemaskine, og at det i så fald skulle ske gennem ansøgning om enkeltydelse hos ydelseskontoret. Dette trods det faktum at begge former for økonomisk støtte kan bevilliges jf. Servicelovens §52a, som blandt andet omhandler, at der kan bevilliges økonomisk støtte, hvis støtten erstatter en ellers mere indgribende og omfattende foranstaltning f.eks. aflastningsfamilie eller anbringelse (Retsinformation, 2018). Eksemplet med vaskemaskinen i vignetten er lånt fra vejledningen til §52a i Serviceloven, hvor der gives et eksempel på hvordan paragraffen kan anvendes i praksis (Retsinformation, 2014). Det tolkes hermed at informanterne foretager en

vurdering af, at de ikke kan bevillige vaskemaskine på baggrund af deres institutionelle dømmekraft, da informanterne har indtaget nogle fagligt bestemte mønstre, normer og rutiner som findes i institutionen BOF. Dette kommer til udtryk ved informanternes fokus på bevilling til efterskole fremfor vaskemaskine, hvor de har fokus på barnets tarv, da deres kerneopgave er at støtte udsatte børn. Det tolkes heraf, at informanterne håndterer økonomiske udfordringer i vignetten ud fra det behov de ser hos Mads, hvorfor efterskole prioriteres. Heraf udledes det, at informanternes perspektiv er på Mads' tarv, hvorfor de per automatik udtrykker at de godt kan bevillige økonomisk støtte til efterskole, og ikke til vaskemaskine. Hvilket er udtryk for at deres faglige fokus er på barnet.

Informanternes perspektiv på sikring af barnets tarv går igen i indsamlet empiri, i henhold til hvilke faktorer i vignettens del 1 de fandt problematiske, og derfor hæftede sig mest ved. Dette kommer til udtryk i følgende citat:

[...] jeg kigger sådan ret hurtigt på ift. hvad der af sådan risikofaktorer og hvad er der af beskyttelsesfaktorer, hvad bliver der nævnt [...] Men ellers så at der højt skolefravær, og der er som regel ikke madpakke med. Han beskrives at være usoigneret, huller og pletter på tøjet. Det her med lidt hidsig derhjemme, at der bliver også nævnt noget omkring hjemmet. Så bliver der nævnt noget i forhold til kammerater, der bliver faktisk også nævnt noget omkring fritidsinteresser.

I2 italesætter at hun lægger mærke til risiko- og beskyttelsesfaktorer omkring barnet, som det første ved læsning af vignettens del 1. Udtrykket risiko- og beskyttelsesfaktorer stammer fra teori anvendt på socialrådgiveruddannelsen, hvilket vi har indsigt i grundet egen baggrund som socialrådgivere. Risikofaktor er en variabel, der forudsiger en øget sandsynlighed for senere afvigende adfærd, og beskyttelsesfaktor forudsiger en beskyttende faktor, som reducerer sandsynlighed for afvigende adfærd eller ophævelse af den negative indflydelse fra risikofaktorer (Bislev & Møller, 2015, s. 208-209). Det at informanten har fokus på risiko- og beskyttelsesfaktorer omkring barnet, kan hænge sammen med at BOF's kerneopgave er at støtte det udsatte barn og sikrer barnets tarv frem for alt andet. Risikofaktorerne skal derfor tages hånd om og løses, inden de udvikler sig til eventuel afvigende adfærd (Bislev & Møller, 2015, s. 208-209), hvorfor risiko- og beskyttelsesfaktorer er det første informanterne hæfter sig ved. Hermed tolkes måden hvorpå I2 hæfter sig ved informationer i vignetten, som værende på baggrund af den personlige dømmekraft. Dette grundet, at hun trækker på sin uddannelse som socialrådgiver ved vurdering af, hvilke forhold der findes problematiske, og

herved værd at hæfte sig ved i vignetten. I kraft af at alle informanter hæfter sig ved informationer de finder problematiske, på samme måde som I2, argumenteres det at alle informanterne trækker på deres personlige dømmekraft. Denne måde at observerer problemer på, i en sag eller i en underretning, er ydermere på baggrund af den institutionelle dømmekraft, da socialrådgiverne har barnets tarv som første prioritet. Informanterne vurderer heraf informationer om Mads og hans familie ved en kombination af både personlig- og institutionel dømmekraft, for at kunne vurdere sagen og håndtere familiens problemstilling. Ud fra dette kan det forstås, at informanterne har fokus på at løse problemstillinger omkring Mads, og ikke familiens økonomiske problemer, da det ikke er en prioritering for dem, idet økonomi ikke er BOF's kerneopgave. Dette tolkes at kunne skyldes det faktum, at økonomi ikke er del af socialrådgivernes common-sense forståelse. Begrebet common-sense er udviklet af Alfred Schutz, som har trukket Husserls fænomenologiske livsverdensbegreb ind i sociologien, og videreudviklet det i forhold til hverdagslivets begivenheder (Juul, 2012, s.83). Ifølge Schutz skabes der en fælles common-sense-verden gennem social samhandlen i hverdagen, som mennesket socialiseres ind gennem typificeringer. Dette betyder, at mennesket gør sig erfaringer, som lagrer sig i deres bevidsthed som et sæt af adfærdsprogrammer, som herefter regulerer deres sociale orden. Mennesket udvikler heraf en række rutinerede vaner og mønstre for social samhandlen, som kaldes common-sense forståelse (Juul, 2012, s.83). I nærværende kontekst antages det, at socialrådgiverne i BOF er socialiseret ind i en verden af selvfølgeligheder. Hvortil de har udviklet en række vaner, der former deres adfærd og handlemønstre i overensstemmelse med den fælles common-sense-verden der findes i BOF i Herning, hvor første prioritet er sikring af barnets tarv. Heraf udledes det, at når informanterne håndterer familiens økonomi med økonomisk støtte til efterskole per automatik, og ikke til vaskemaskine, at være udtryk for informanternes ubevidste common-sense forståelse. Informanterne står i et krydspres i henhold til at løse den økonomiske udfordring med vaskemaskinen, som forælderen efterspørger, mens informanternes ubevidste common-sense får dem til at fokusere på barnets tarv med efterskole, hvormed familiens økonomiske situation ikke afhjælpes. Dette tolkes som, at informanterne håndterer dette krydspres med afværgemekanismen automatisering af service/aktivitet, hvor de anvender en tommelfingerregel om, at det er muligt at bevillige økonomisk støtte til efterskole, men ikke til vaskemaskine. Denne afværgemekanisme har betydning for den videre sagsbehandling (Winter & Nielsen, 2008, s. 120), som kommer til udtryk ved at forælderen ikke får bevilliget den økonomiske støtte som rent faktisk efterspørgeres, da socialrådgiverne har fokus på Mads. Det tolkes ydermere, at

informanterne herved foretager et skøn inden for lovgivningens- og institutionens rammer, som udgør deres råderum ved håndtering af økonomisk støtte.

7.3 Organisatoriske- og lovgivningsmæssige rammer

BOF's fælles common-sense verden tolkes at være på baggrund af den organisatoriske struktur og rammer, som socialrådgiverne arbejder indenfor og socialiseres ind i. BOF har en funktionsbaseret inddeling med specialisering omkring sikring af barnets tarv indenfor Servicelovens rammer. Socialrådgivernes arbejdsopgaver er standardiserede for at sikre en så ensartet behandling som muligt (Jacobsen & Thorsvik, 2014, 74-75), alt efter hvilken sagsbehandler en familie får indenfor den givne organisation, men også på landsbasis, hvorfor standardiseringen af arbejdsopgaver er bundet op på lovgivningens rammer. I henhold til børnefamiliernes økonomi anvendes skriftlige rutiner i §50 undersøgelsen, hvor økonomi skal spørges ind til. Men derudover er økonomi ikke del af socialrådgivernes rutiner og procedurer, hvorfor økonomi heller ikke er del af deres common-sense forståelse, da deres hovedfokus er på barnets tarv.

I indsamlet empiri ses det, at informanterne italesætter mulige konsekvenser af familiens økonomiske udfordringer, hvor det udtales at der må være sket en forandring, som har haft en påvirkning på forælderen og familien. Hvortil informanterne løser familiens økonomiske udfordring på baggrund af det råderum de har indenfor Servicelovens- og organisationens rammer. Informanternes vurderinger og udtalelser om deres handlemuligheder er ydermere foretaget på baggrund af et skøn, da lovgivningens- og institutionens rammer stadig efterlader plads til individuel vurdering i de enkelte sager. Hvorfor informanternes handlen ikke er determineret af strukturelle forhold, idet der altid er et råderum som de kan agere indenfor, når de håndterer deres betingelser (Juul, 2012, s. 84-85). Dette råderum argumenteres at være udgjort af socialrådgivernes dømmekraft, da de med den kan forholde sig kritisk til allerede etablerede sandhedsregimer (Høilund & Juul, 2015, s. 61), såsom den fælles common-sense-verden. Dette skøn og råderum har indvirkning på informanternes vurdering af deres handlemuligheder, i udtalelser om Mads og hans familie. Når socialrådgiverne i BOF's handlemønstre afspejles af deres common-sense forståelse, opstår der en fare for at økonomisk støtte enten gives eller nægtes på baggrund af selvfølgeligheder og organisatoriske rammer, uden en nærmere refleksion over lovgivningens egentlige muligheder.

I2 udtaler følgende:

Der er sket en eller anden forandring beskriver han hvert fald. At de begynder at være let hidsige derhjemme [...] kunne være forældrene der selv er psykisk påvirket af et eller andet

eller fyret fra arbejde, stress eller et eller andet som gør, at de ikke lige nu har så mange ressourcer.

I2 gør sig en refleksion som viser en sammenhæng mellem det at forælderen bliver let hidsig og nogle ydre og indre påvirkninger forælderen muligvis er påvirket af, hvilket også er i tråd med Woods og Hollis teori. Det ses i indsamlet empiri at informanterne identificerer tilstedeværelsen af ydre pres hos forælderen i form af en belastet økonomi, da forælderen søger økonomisk støtte til en vaskemaskine. Denne ydre pres kan jf. Woods og Hollis teori afhjælpes med en materiel hjælp, som kunne være med til at afhjælpe forælders indre stress i form af en let hidsighed, som Mads italesætter. Det tolkes at informanterne håndterer familiens ydre pres, ved at afslå økonomisk støtte til vaskemaskinen grundet deres common-sense forståelse, der begrænser deres refleksioner i henhold til løsningsmuligheder omhandlende økonomi. Det ydre pres håndteres i stedet på alternativ måde:

Så spørger man jo også netværk, om de har nogle i netværket. Altså har de nogle de kan, der kunne hjælpe dem. Men eller hvis vi hører om et tilbud altså ude i det frivillige, så vejleder vi også om det. Men nu kender jeg ikke lige tilbud i forhold til vaskemaskine.

I3 nævner i citatet at ville inddrage netværket, som måske kan hjælpe med tøjvask, og hun håndterer herved familiens økonomiske udfordring med vaskemaskinen ved inddragelse af netværket. Denne inddragelse af netværk er del af Sverigesmodellens indsatsstrappe, som der arbejdes ud fra i BOF i Herning. Ud fra Woods og Hollis teori tolkes det, at informanterne ikke får fjernet det ydre pres, idet de ikke giver materiel hjælp til at afhjælpe den økonomiske udfordring med vaskemaskinen. Dette kan forstås på baggrund af, at informanternes common-sense forståelse, er begrænset af organisationens funktionsbaserede inddeling. Forælders behov for økonomisk støtte til en vaskemaskine forsvinder til informanternes bås-tænkning, med løsninger via netværksinddragelse. Dette grundet at en funktionsbaseret inddeling kan have konsekvens i form af, at borgerens behov har vanskeligt ved at trænge ind, hvis ikke dette behov er rettet mod den funktion enheden har (Jacobsen & Thorsvik, 2014, 69). Idet socialrådgivernes arbejdsprocesser er standardiserede, er der imidlertid den ulempe at det kan passivere de ansatte, og hæmme deres evne til fleksibilitet og omstilling. Hvilket er u hensigtsmæssigt i uforudsete situationer (Jacobsen & Thorsvik, 2014, 69), som ved tilfældet med støtte til vaskemaskinen. Heraf kan det udledes at informanternes håndtering af familiens økonomiske udfordring hæmmes, af de standardiserede arbejdsprocesser. Informanternes common-sense forståelse, kombineret med standardiserede arbejdsprocesser, kan hermed medvirke til, at de løser børnefamiliens økonomiske udfordringer på andre måder end

materiel hjælp. Dette tolkes som, at informanterne befinder sig i et krydspres, da de godt kan se familiens økonomiske udfordring og hvilke konsekvenser det kan have for familien, men udtrykker at være hæmmet i forhold til at bevillige økonomisk støtte i deres afdeling. BOF arbejder mere med psykodynamiske problemstillinger, såsom mor og barn-relation, end strukturelle forhold som økonomi. Dette kan resultere i, at socialrådgiverne trods deres refleksioner og bevidsthed om ydre pres i form af økonomi, ikke formår at afhjælpe denne problematik. I dette krydspres af at skulle have fokus på økonomi jf. Servicelovens §50, men samme tid ikke kunne gøre noget helt konkret ved at frigive flere penge, tolkes det at informanterne håndterer krydspreset ved at benytte afværgemekanismen prioritering af service/aktivitet. Hvormed informanterne håndterer familiens økonomi indenfor deres råderum, og deres common-sense forståelse med fokus på barnet. Dette resulterer i at de inddrager netværket, og per automatik henviser det økonomiske aspekt til en enhed de er bevidste om er specialiseret i økonomi, her ydelseskontoret.

Det udledes fra indsamlet empiri, at viderehenvisning af børnefamiliens økonomiske udfordringer, ligeledes gør sig gældende ved informanternes generelle håndtering af børnefamiliens økonomi, hvor de udtaler at henvise børnefamiliernes økonomiske udfordringer til økonomimedarbejdere. I2 udtaler: “[...]med decideret budget og måske mange lån, hvordan får man betalt tilbage på det og sådan noget, så plejer vi tit at henvise til de økonomimedarbejdere som har lidt mere forstand på det, og kan hjælpe dem med det”. I citatet ytrer I2, at de i BOF i Herning plejer at henvise til økonomimedarbejdere, som kan hjælpe børnefamilierne med deres økonomi og få lagt et budget, da de er specialiseret i at håndtere økonomi. Hvortil henvisningen til økonomimedarbejdere tolkes at være en tommelfingerregel ved håndtering af sager, hvori der forekommer økonomiske udfordringer.

Den funktionsbaserede inddeling, med specialisering i enheder, kommer endvidere til udtryk i BOF's praksis ved, at informanterne har oplevet at borgere synes det er mærkeligt at de bliver adspurgt til deres økonomi, som ses i følgende:

[...] så plejer jeg at have den der ICS-trekant med. Så siger jeg det her det er den metode vi bruger i Herning og ren lovgivningsmæssigt så skal vi omkring sundhed og skole, fritid, udvikling og adfærd og familie i forhold til barnet, også skal vi også omkring de her [red. økonomi] fordi nogle gange har jeg oplevet de synes det er meget mærkeligt at jeg begynder at spørger ind omkring økonomien, mest dem der sådan altså har sådan en god økonomi. De synes det har været noget mærkeligt noget.

I1 udtaler ligeledes at det kan være svært at snage i familiens økonomi. I1 og I3's udtalelser tolkes at være udtalt på baggrund af deres common-sense forståelse. Dette grundet, at informanterne ved at økonomi ikke er deres kerneopgave, og ifølge deres udtalelser fremgår det, at deres borgere har den samme forståelse af BOF's arbejdsområde, da de ikke forstår hvorfor socialrådgiverne skal spørge om økonomi. Det kan argumenteres at BOF's funktionsbaserede inddeling, med specialisering i Børn- og familierådgivning, kan give socialrådgiverne udfordringer i forhold til at spørge ind til familiens økonomi. Dette grundet, at medarbejdere i en organisation, ved hvad de skal gøre, inden for visse rammer, og på samme måde ved de der forholder sig til en organisation, hvilke ydelser de kan forvente at organisationen kan levere (Jacobsen & Thorsvik, 2014, s. 63). Denne udfordring løser I3 ved at benytte ICS-trekanten og henvise til lovgivningen, når hun håndterer børnefamiliens økonomi.

Idet BOF's funktionsbaserede inddeling kan gøre det svært for socialrådgiverne at spørge ind til børnefamiliens økonomi, udledes det af indsamlet empiri, at det kan have den konsekvens at der slet ikke spørges ind til det. I1 udtaler:

Jeg synes det er lidt svært. Det jeg sagde om økonomi, hvor meget skal man gå ind i det. I nogen børnefaglige undersøgelser er det ikke så relevant, de tjener det og det og mor er i job, far er i job. De bor i et parcelhus lige uden for byen, kører i to biler. Der er pænt og rent. Man får jo mange indtryk når man er på hjemmebesøg. Ærligt jeg har aldrig spurgt hvad har i eller lavet de her trangsvurdering før de selv søger om efterskole.

Ud fra citatet kan det forstås, at I1 ikke spørger til børnefamiliens økonomi, medmindre det er specifikt lovgivningsmæssigt foreskrevet i henhold til den foranstaltning hun vil iværksætte.

Selvom økonomi ikke er socialrådgivernes kerneopgave, og hermed ikke del af deres common-sense forståelse, skal de alligevel håndtere børnefamiliens økonomi, idet det er foreskrevet af lovgivningen. Socialrådgiverne i BOF skal anlægge en helhedsbetragtning af barnet og dets familie jf. Servicelovens §50 og ICS-trekanten som metode, hvorfor de lovgivningsmæssigt skal spørge ind til familiens økonomien ved en §50 undersøgelse.

Socialrådgivernes common-sense forståelse får endvidere betydning for den simulerede udfyldelse af §50 undersøgelsen, hvor informanterne har fokus på faktorer omkring Mads' skole- og sundhedsforhold, og nævner ikke økonomi før adspurgt hertil. Dette fokus på barnets skole- og

sundhedsforhold afspejler informanternes common-sense forståelse, idet de trækker på BOF's common-sense verden der har fokus på barnets tarv, hvorfor familiens økonomi ikke tænkes med. Endvidere kan informanternes fokus på skole- og sundhedsforhold, tolkes at være grundet ubevidst anvendelse af afværgemekanismen rationering af service/aktivitet, hvor markarbejderne selv prioriterer deres arbejdsopgaver (Winter & Nielsen, 2008, s. 118). Dette grundet at informanterne fokuserer på bestemt udvalgte behov hos Mads. Hvilket er i tråd med nævnte afværgemekanisme, hvor markarbejderen fokuserer på bestemte opgave eller udvalgte behov hos borgeren (Winter & Nielsen, 2008, s. 119).

Informanternes common-sense forståelse, og ubevidste anvendelse af afværgemekanismen rationering af service/aktivitet, tolkes hermed at få en konsekvens i form af, at informanterne ikke får deres refleksioner om økonomi, og dennes indflydelse på familien, med ind i den simulerede udfyldelse af undersøgelsen. Vores nysgerrighed skærpes heraf på §50 undersøgelsen, som socialrådgiverne i BOF benytter, når forhold om børnefamiliens økonomi skrives ned

Adspurgt til hvor meget feltet økonomi fylder i §50 undersøgelsen svarer I5: *“Ærligt, ikke ret meget. Det er mor er på kontanthjælp eller gæld”*. I1 og I2 ytrer ligeledes at feltet økonomi ikke får tildelt så meget opmærksomhed. I2 udtaler: *“Jamen i nogle børnefaglige undersøgelser, så går man nærmest ikke op i det, jeg tror i nogle undersøgelser vil du se den helt tom i og i andre undersøgelser kommer det til at fylde en del”*. Som supplement til informanternes udtalelser, benytter vi de tilgængelige udfyldte §50 undersøgelser, for at komme nærmere hvordan feltet økonomi er udfyldt i praksis. Hvortil disse dokumenter viser, at feltet økonomi ikke er udfyldt eller er sparsomt udfyldt, som følgende: *“Bodil er på nuværende på kontanthjælp”* eller at økonomien pt. er irrelevant (Bilag 2). Dette stemmer overens med alle vores informanternes udsagn om, at de vil skrive at forælderen er på kontanthjælp eller i aktivering. Ydermere stemmer disse fund overens med I2's udtalelse, hvor hun ytrer at vi vil opleve at feltet økonomi i nogle sager vil være helt tomt, og at det i andre vil fylde en del. Det faktum, at informanterne ikke får deres refleksioner om børnefamiliens økonomi med over i den simulerede udfyldelse af §50 undersøgelsen, antages at være grundet uklarhed om, hvor meget de selv skal undersøge og håndtere familiens økonomiske forhold. Denne antagelse er på baggrund af at informanterne henviser børnefamiliernes økonomiske udfordringer til økonomimedarbejdere og ydelseskontoret. Det at informanterne forinden den simulerede udfyldelse af §50 undersøgelsen har refleksioner om børnefamiliens økonomi, tolkes at være på baggrund af den institutionelle dømmekraft, grundet Servicelovens §50, som tilskriver, at

de skal danne en helhedsbetragtning og benytte §50 undersøgelsen som værktøj hertil. Men idet det ikke er alle der kommer omkring feltet økonomi, og der ses mangelfulde beskrivelser i de tilgængelige §50 undersøgelser, antages det at der kan være tale om noget andet end blot dømmekraft og common-sense forståelse.

I1 udtaler at §50 undersøgelsens opbygning kan have indflydelse på udfyldelse af blanketten:

[...] forstå mig ret, at man er fyldt op af alle de her problemfelter og udækkede behov, som man har været igennem. [...]. At man så når hertil og tænker slægtninge, dem er der heller ikke nogen af og økonomi og andre relationer, det kan godt være der er et eller andet ubevidst [...] fordi her i det sidste, familieforhold [...] Der er jo ikke noget sted der står ressourcer, problemer af forældre de unge eller forældrekompetencer.

I citatet ytrer I1, at hun godt kan være “fyldt op” ved udfyldelse af alle problemfelter forinden hun når til feltet familieforhold, hvortil økonomi hører under. Hun italesætter endvidere, at der ikke står ressourcer, problemer eller andre underpunkter ved feltet økonomi. Denne udtalelse findes bemærkelsesværdig da alle andre felter i §50 undersøgelsen har underpunkter, som kan fungere som en hjælp. I5 udtaler ligeledes at mangle underpunkter: “*der står bare økonomi, der er ikke ret meget andet. Men det er det, men man kunne jo godt gøre den lidt bredere og have lidt flere underspørgsmål i den*”. Dette tolkes som, at socialrådgiverne i BOF begrænses af §50 undersøgelsens opbygning, hvor feltet økonomi er på sidste side, med manglende underpunkter, hvorfor feltet udfyldes meget kort eller slet ikke. Dette tolkes at være grundet kombinationen af knappe ressourcer og en blanket der forekommer diffus, hvortil socialrådgiverne udfordres, idet økonomi ikke er deres kerneopgave og ikke del af deres common-sense forståelse. Feltets manglende underpunkter kunne også have været benyttet som en øget frihed, hvor socialrådgiverne har større selvstændighed end i de andre felter. Idet de andre felter på forhånd har defineret hvad der skal udfyldes. Dette er dog ikke tilfældet, som det udledes af indsamlet empiri.

Heraf findes det interessant at se på hvilken indflydelse §50 undersøgelsen, kan have på socialrådgiverne ved udfyldelse af blanketten. Regeringen har fastsat Servicelovens §50 med den dertilhørende §50 undersøgelse. Denne er til for at sikre barnet eller den unge, således socialrådgiveren kommer omkring alle aspekter i et barns eller den unges liv, for at danne en helhedsbetragtning. Hvorefter der kan ydes relevant støtte som matcher barnets eller den unges behov. §50 undersøgelse kan anses at fungere som en sikring af fejl, idet der fandtes behov for et udførligt værktøj der omhandler aspekter i barnets liv til brug for helhedsbetragtning. I3 udtaler:

hvis jeg fx ikke skulle udfylde sådan en, så vil jeg oftest ikke spørge ind til økonomi og altså til bolig og nogle af de ting heromme altså... der er jo også noget omkring beskæftigelse det hænger pænt sammen med økonomi så tror jeg ikke jeg vil på samme måde komme omkring det hele hvis det ikke var. Hvis man ikke skulle udfylde det her skema her for at lave undersøgelsen.

I citatet ytrer I3, at hun oftest ikke vil spørge ind til økonomi, herunder bolig, hvis ikke hun skulle udfylde en §50 undersøgelses-blanket. Dette stemmer overens med ovenstående påstand om, at §50 undersøgelsen er en form for fejlsikring. Ydermere tolkes I3's udtalelse om tendensen til at kunne overse økonomi, hvis ikke blanketten skulle udfyldes, at hænge sammen med hendes common-sense forståelse, der bærer præg af BOF's fælles common-sense verden, hvor økonomi ikke er kerneopgaven og herved ikke del af hendes perspektiv.

§50 undersøgelsen er opbygget omkring følgende forhold: Udvikling og adfærd, familieforhold, skoleforhold, sundhedsforhold, fritid og venskaber samt andre relevante forhold. Hvert forhold indeholder underpunkter, som guider socialrådgiveren gennem brug af undersøgelsen. I kraft af dette har §50 undersøgelsen defineret hvilke forhold socialrådgiveren skal undersøge og spørge ind til i samtaler med borgere, i målet om at danne en helhedsbetragtning. Dermed er det tekniske objekt, i nærværende kontekst §50 undersøgelsen, med til at definerer det råderum som aktørerne bevæger sig i og handler ud fra, i tråd med Akrichs teori. Ydermere kan der på baggrund af Akrichs teori argumenteres for, at §50 undersøgelser er en måde at føre kontrol med socialrådgiverne på (Akrich, 1992, s. 218-219). Højere instanser har mulighed for at efterse §50 undersøgelserne, for at undersøge om sagsbehandlingen har forløbet i overensstemmelse med lovgivningen. Eksempelvis foretager Ankestyrelsen tilsyn med landets kommuner for at undersøge om socialrådgiverne overholder gældende lovgivning (Ankestyrelsen, 2018). Dette kan ud fra Akrichs teori tolkes som, at det teknologiske objekt, §50 undersøgelse, kan benyttes til at kontrollere om dets brugere indretter sig efter påtænkte adfærdskodekser, i dette tilfælde lovgivningens rammer.

Det udledes dog af indsamlet empiri og tilgængelige §50 undersøgelser, at den tiltænkte helhedsbetragtning ikke bliver fyldestgørende, idet beskrivelser af børnefamiliens økonomiske situation kan være helt fraværende eller meget kort udfyldt i feltet økonomi. Dette kan forstås ud fra BOF's funktionsbaserede inddeling, hvor BOF ikke er specialiseret i økonomi, hvorfor objektet ikke lægger op til en fyldestgørende udførelse med dets manglende underpunkter. Der er fra

lovgivningens side tilladt plads til socialrådgiverens skøn ved udfyldelse af §50 undersøgelsen, som giver dem frihed til selv at tænke og fortolke familiens situation, og herved selv skønne hvor meget de vil lægge i dette ilagte skøn (Winter & Nielsen, 2008, s. 104). Dette antages at være tiltænkt for at sikre en individuel bedømmelse af hver sag, idet der ikke findes en autoritativ manual for hvordan socialrådgiverne skal agere i hver eneste situation de støder på (Winter & Nielsen, 2008, s. 104). Dette ilagte skøn, hvormed socialrådgiverne selv kan tolke ved udfyldelse af §50 undersøgelsen, kan forstås som at give plads til at socialrådgiverne selv prioriterer ved udfyldelse. Ifølge Akrich har designeren en vision om, hvordan et teknologisk objekt skal passe ind i netværk, lovgivning, og samme tid har designeren en definition af, hvilke aktører der skal anvende objektet og hvordan dette skal anvendes (Akrich, 1992, s. 208-209). Denne på forhånd definerede handlingsramme et objekt besidder, kan enten accepteres eller omdefineres af aktørerne, eller aktørerne kan trække sig selv ud af handlingsmanualen (Akrich, 1992, s. 209).

Det antages, at det ikke er regeringens hensigt, at socialrådgiverne udfylder feltet økonomi så sparsomt, som det fremgår af indeværende projekt. Dette grundet at de har udviklet et objekt, som netop skal sikre at et essentielt forhold som økonomi ikke blev overset. Objektet har i overvejende grad lykkedes at få socialrådgiverne til at gøre sig refleksioner om økonomi, og huske at spørge ind til det, hvilket ses eksplicit i I3's udtalelse om at hun ikke vil spørge ind til det ellers. Dog ikke ved I1, som udtaler aldrig at spørge til økonomi medmindre der er tale om efterskole. Hermed argumenteres det, at §50 undersøgelsen har indflydelse på måden hvorpå socialrådgiverne indretter sig efter de påtænkte adfærdskoder defineret af objektet, i tråd med Akrichs teori (Akrich, 1992, s. 218-219). Objektet benyttes dog ikke som tiltænkt, idet informanternes refleksioner ikke trækkes med over i den simulerede udfyldelse af §50 undersøgelsen, hvilket også fremgår af de tilgængelige §50 undersøgelser. Dette tolkes at være grundet en kombination af, at socialrådgiverne i BOF ikke kan håndtere økonomiske udfordringer direkte ved frigivelse af flere penge, at økonomi ikke er del af deres common-sense forståelse og de manglende underpunkter ved feltet økonomi. Kombinationen kan bevirke at socialrådgiverne befinder sig i et krydspres, hvor de skal forvalte og håndtere opgaver vedrørende børnefamiliernes økonomi (Winter & Nielsen, 2008, s. 104), men det forekommer diffust hvor meget de skal gå ind i familiens økonomiske udfordringer. Når socialrådgiverne befinder sig i dette krydspres, argumenteres det, at de ubevidst gør brug af afværgemekanismen prioritering af service/aktivitet, for at være i stand til at håndtere krydspreset. Hermed antages det at dette krydspres, som forårsager anvendelse af afværgemekanismen

rationering af service/aktivitet, begrænser informanternes beskrivelse af børnefamiliernes økonomi i §50 undersøgelsen.

Kapitel 8 Diskussion

I nærværende afsnit diskuteres projektets anvendte metoder og teori til besvarelse af problemformuleringen, samt resultaternes relevans for problemformuleringen. Ydermere vil afsnittet indebære forslag til optimering af undersøgelsens resultater, hvis undersøgelsen skulle gentages.

I indeværende projekt er der taget udgangspunkt i fænomenologien som et metodisk værktøj under dataindsamling, med semistruktureret interviews som dataindsamlingsmetode, samt en todelt vignette, som indgangsvinkel til interviews. Informanterne fik udleveret vignetten først, for herefter at komme med refleksioner om deres vurderinger og handlemuligheder. Her indhentede vi førstepersons-beskrivelser af, hvordan socialrådgiverne i BOF oplever håndtering af børnefamiliers økonomi, sådan som dette fænomen fremtræder for informanterne. For at opnå dette bestræbte vi os på at forholde os åbne og nysgerrige til informanternes beskrivelser, i målet om at få ny viden fra informanternes beskrivelser. Dette søgte vi at opnå ved at følge informanternes udtalelser og beskrivelser og stille opfølgende spørgsmål hertil. Dette har givet os som interviewere, bedre mulighed for at improvisere i interviewsituationen, for at frembringe informanternes perspektiver og refleksioner om fænomenet. Dette gør det dog sværere for en anden forsker at reproducere indeværende projekts resultater, da den viden der er skabt i interviewsituationen, er konstrueret i fællesskab mellem forskere og interviewperson. Hvorfor en anden forsker ikke ville få præcis samme udtalelser fra informanterne, og herved heller ikke præcis samme resultater. Heraf kan projektets reliabilitet vurderes at være mindsket, idet resultaterne kan være svære at reproducere. Men havde vi haft stor vægt på reliabilitet, med et styret interview der er lettere at reproducere, ville vi muligvis ikke have fundet frem til de refleksioner og fund i informanternes svar, som vi gjorde ved at forholde os nysgerrige og følge deres beskrivelser. Vi har dog søgt at imødekomme dette ved at give læseren beskrivelser af anvendte metoder og gennemførelsen af interviews, samt indsat eksplicite eksempler på vores kodning for at øge reliabiliteten, og herved gøre resultaterne mere pålidelige for læseren.

Idet projektet har fokus på, hvordan socialrådgiverne i BOF håndterer børnefamiliernes økonomi, og hvordan man kan forstå at det forholder sig således, skal styrkerne i projektet ses i forhold til at

anvendte metoder har givet os indsigt i socialrådgivernes førstepersons beskrivelser af, hvordan de oplever og tiltænker at kunne håndtere fænomenet. Hvortil vi med udvalgte teorier har søgt en forståelse af informanternes udtalelser om deres handlemuligheder. En styrke ved kombinationen af vignette metode og semistruktureret interviews, er de refleksioner informanterne gør sig i interviewsituationen på baggrund af informationer i vignetten, som kommer til udtryk i deres beskrivelser. Disse beskrivelser giver indsigt i socialrådgivernes common-sense forståelse og råderum, indenfor de givne organisatoriske rammer de er i, når de skal håndtere børnefamiliernes økonomi. Hvoraf det vurderes at en simuleret praksis i form af tildeling af vignette, som udgangspunkt for de semistrukturerede interviews, og simuleret udfyldelse af §50 undersøgelsen har været givtig for at kunne danne en forståelse for, hvordan socialrådgiverne håndterer børnefamiliernes økonomi, og deres refleksioner bag denne håndtering. Havde vi valgt at foretage observation af samtaler med børnefamilierne havde vi ikke fået en simuleret praksis, men den reelle praksis, hvilket lyder som oplagt. Men i så tilfælde havde vi ikke fået adgang til de refleksioner informanterne gør sig undervejs, som har vist sig at være givtige for at opnå ny viden om projektets problemstilling, som vi havde et mål om at få. Herved vurderes det, at anvendte metoder undersøger det vi har haft til hensigt at skulle undersøge, som øger projektets validitet. For at imødegå metodernes svaghed, i form af at de ikke giver indsigt i socialrådgivernes reelle handlinger, har vi valgt at understøtte vores fund i indsamlet empiri med udfyldte §50 undersøgelser fra BOF, og øge validiteten. Herved styrkes informanternes udsagn og gyldigheden af vores argumenter, med anvendelse af reelle eksempler fra praksis. Grundet personfølsomme oplysninger har vi ikke kunne få adgang til de fulde udfyldte §50 undersøgelser, men kun fået tilsendt udsnit af dem, der har gjort det vanskeligt at få en klar fornemmelse af hvor meget feltet fylder i forhold til de andre felter. Vi har i stedet været opmærksomme på indholdet i feltet økonomi, i de udfyldte §50 undersøgelser, og sammenholdt dette med informanternes udtalelser om, hvad de har af erfaring med udfyldelse af feltet økonomi. Heraf vurderes det ikke at være af stor betydning at vi ikke har haft adgang til de fulde §50 undersøgelser, idet vi har kunne få nok indsigt i de udfyldte felter og fundet disse essentielle til at understøtte fund i informanternes udtalelser. Hvorfor indeværende projekt giver indsigt i både et snit af den reelle praksis, men også intentionaliteten i socialrådgivernes handling og refleksion, som er grundlaget for at opnå indsigt i hvordan de håndterer børnefamiliernes økonomi og kunne forstå hvordan det forholder sig således.

Inddragelsen af udvalgte teorier har yderligere bidraget med perspektiver på bevægegrundlaget for socialrådgivernes intenderede handlinger, og de organisatoriske rammer som præger socialrådgivernes tanker om deres handlemuligheder og råderum ved håndtering af børnefamiliernes økonomi. Endvidere har teori bidraget med at danne en forståelse af, hvordan et objekt som §50 undersøgelse har indvirkning på socialrådgivernes anvendelse og udfyldelse af objektet. Ved at anvende teoritriangulering, med anvendelse af flere teorier med forskellige perspektiver, har vi hermed kunne få forskellige perspektiver på samme fænomen. Dette har styrket fund i data og nuanceret vores fortolkning af fænomenet, og hermed givet os en nuanceret forståelse.

Endvidere kommer spørgsmålet om viden produceret i nærværende projekt kan overføres til andre relevante situationer. Idet projektet kun undersøger en kommunes Børne- og familierådgivning, kan det forekomme vanskeligt at gøre projektets resultater generaliserbar for en større population. Men resultaterne kan argumenteres at kaste lys på en større problemstilling, da Herning Børn- og familierådgivning er argumenteret for at være best case, hvormed generaliserbarheden øges gennem udvælgelse af case (Flyvbjerg, 2015. s. 507). På baggrund af socialrådgivernes færre sager og tættere opfølgninger, anses Børne- og familierådgivningen i Herning for at have gunstige arbejdsbetingelser, og dermed bedre mulighed for at danne en helhedsbetragtning. Hvormed socialrådgiverne antages at have bedre mulighed for at tænke ydre pres, i form af økonomi, med ind i vurdering af familiens situation og ved håndtering af familiens økonomi. Idet Herning anses som best case, antages det med stor sandsynlighed at andre praksisser, der ikke har ligeså gunstige arbejdsbetingelser, håndterer børnefamiliens økonomi på lignende måde. Hvis ikke BOF i Herning får familiens økonomiske situation mere med i deres skriftlige arbejde, i udfyldelse af §50 undersøgelsen, så kan det være tegn på at det ikke lykkedes nogen steder, hvormed BOF i Herning er repræsentant for en mere generel sammenhæng. I en lignende undersøgelse vil man kunne overveje at foretage undersøgelse i flere af landets kommuner, for at kunne bedre den analytiske generalisering, og opveje analysens ligheder og forskelle. Ydermere kunne man foretage en nærmere undersøgelse af de organisatoriske forhold i flere af landets kommuner, og hvordan disse udspiller sig ved socialrådgivernes håndtering af børnefamiliernes økonomi.

Kapitel 9 Konklusion

Når socialrådgivere skal foretage vurdering og handling i sager trækker de på deres dømmekraft, hvortil det sammenfattes at der forekommer en limbo mellem den personlige- og institutionelle dømmekraft, når spørgsmålet om økonomisk støtte skal vurderes. Socialrådgivernes dømmekraft sammenfattes at have indflydelse på en differentieret vurdering og håndtering af børnefamiliernes økonomi, som kommer til udtryk ved at informanterne i BOF håndterer børnefamiliens økonomi på forskellige og indirekte måder. De undersøger om familien har fået søgt alt de har ret til at søge om indenfor det offentlige, med anvendelse af deres institutionelle dømmekraft med viden om lovgivningen. Ydermere er der mulighed for bevilling af vaskekort til vaskeri, men derudover udtrykker informanterne at være begrænset af ikke at kunne bevillige direkte penge, idet økonomi ikke er kerneopgaven i deres afdeling. Informanterne søger at afhjælpe familiens ydre pres i form af økonomi, men har ikke mulighed for at yde materiel hjælp, hvorfor de kommer til kort med løsningsmuligheder med den institutionelle dømmekraft, i henhold til familiens økonomiske udfordring. Her viser det sig, at den institutionelle dømmekraft kompenseres af den personlige dømmekraft, hvor informanterne søger at håndtere børnefamiliens økonomiske udfordring med frivillige indsatser, de har viden om. Det sammenfattes ydermere, at socialrådgiverne heraf befinder sig i et krydspres, i og med de ikke kan afhjælpe den ydre pres i form af økonomi med materiel hjælp, og herved ubevidst anvender afværgemekanismen automatisering af service/aktivitet, hvor forælderen kategoriseres som, at sylle om vaskemaskinen, og at denne ikke er det reelle problem. Denne kategorisering af forælderen får den konsekvens at støtte til vaskemaskinen nægtes, og at det i stedet er op til forælderen at prioritere sin økonomi. Her vil informanterne henvise til en økonomimedarbejder, som taler tilbage til vurderingen af, at det er op til forælders prioritering.

Det sammenfattes endvidere at informanternes prioritering og fokus er på Mads, da deres kerneopgave er at støtte barnet. Dette kommer til udtryk ved at informanterne nærmest per automatik udtrykker at kunne bevillige økonomisk støtte til efterskole, og ikke til vaskemaskine, selvom begge former for støtte kan tildeles via Servicelovens §52a, stk. 3. Dette sammenfattes at være grundet at støtte til en vaskemaskine ikke er del af informanternes faglighed, og denne håndtering er udtryk for informanternes common-sense forståelse, med fokus på sikring af barnets tarv. Informanterne står i et krydspres i henhold til at løse det økonomiske problem med vaskemaskinen, mens informanternes common-sense får dem til at fokusere på barnets tarv med efterskole, hvormed familiens økonomiske situation ikke afhjælpes. Det sammenfattes at

informanterne håndterer dette krydspres med afværgemekanismen automatisering af service/aktivitet, hvor de anvender en tommelfingerregel om, at det er muligt at bevillige økonomisk støtte til efterskole, men ikke til vaskemaskine. Endvidere sammenfattes det, at informanterne her foretager et skøn inden for lovgivningens- og organisationens rammer, som udgør deres råderum ved håndtering af økonomisk støtte, dog er denne håndtering med fokus på Mads' tarv.

Endvidere sammenfattes det, at informanterne udtaler at de ikke arbejder ret meget med økonomi, og at de sjældent undersøger det, men erfarer i interviewsituationen at de rent faktisk arbejder mere med det end de tænker over. Dette sammenfattes at være grundet, at socialrådgiverne i BOF er socialiseret ind i en verden af selvfølgeligheder, der har indflydelse på deres handlemønstre. Deres common-sense forståelse er funderet på BOF's fælles common-sense verden, som er på baggrund af den organisatoriske struktur og rammer, hvormed de skal sikre barnets tarv. BOF har en funktionsbaseret inddeling, hvor der er specialisering omkring sikring af barnets tarv, inden for Servicelovens rammer. Socialrådgivernes arbejdsopgaver er standardiserede for at sikre en så ensartet behandling som muligt. Hvortil §50 undersøgelsen udgør en standardiseret arbejdsopgave omhandlende økonomi, men derudover er økonomi ikke del af deres arbejdsrutiner, idet de har fokus på barnet. Dette kommer til udtryk i praksis ved, at informanterne afslår økonomisk støtte til vaskemaskinen, og giver løsningsmuligheder i form af at inddrage netværket, som er baseret på Sverigesmodellen, som er en standard løsning i BOF i arbejdet med børnefamilier. Dette taler tilbage til den funktionsbaserede inddeling og standardiserede opgaver, som konkluderes at begrænse informanternes refleksioner om deres handlemuligheder, hvormed de tyer til standardløsninger i henhold til at håndtere den økonomiske udfordring med vaskemaskinen, ved inddragelse af netværk, samt henvisning til økonomimedarbejdere, som er specialiseret i økonomi. Den funktionsbaserede inddeling med specialisering i afdelinger, sammenfattes endvidere at have den konsekvens, at informanterne synes det er svært at spørge ind til børnefamiliernes økonomi. Dette grundet at borgerne finder det mærkeligt at blive spurgt ind til økonomi, når de er i en Børne- og familierådgivning. Dette kommer blandt andet til udtryk i praksis ved, at økonomi slet ikke bliver spurgt ind til af I1.

I og med at socialrådgivernes handlemuligheder er begrænset ved håndtering af børnefamiliens økonomiske udfordringer, da de ikke kan frigive direkte penge i deres afdeling, og de hermed kan

befinde sig i et krydspres, konkluderes det at de herved ubevidst anvender afværgemekanismen rationering af service/aktivitet. Hvilket kommer til udtryk i praksis ved, at informanternes primære fokus er på barnets eller den unges skole- og sundhedsforhold, som de kan gøre noget aktivt ved, mens børnefamiliernes økonomi ikke undersøges fyldestgørende i §50 undersøgelserne, som heraf forekommer helt mangelfuldt eller sparsomt udfyldte. Ydermere sammenfattes det, at den manglende eller sparsomme udfyldelse af feltet økonomi kan skyldes manglende ressourcer ved udfyldelse, og en blanket der forekommer diffus med manglende underpunkter ved feltet økonomi.

Kapitel 10 Perspektivering

Indeværende projekts resultater peger på, at måden hvorpå økonomi håndteres er udledt af, at BOF i Herning har en funktionsbaseret inddeling, hvor der er specialisering og hvor kerneopgaven er omkring sikring af barnets tarv. Denne funktionsbaserede inddeling sammenfattes at have indflydelse på informanternes institutionelle dømmekraft og common-sense forståelse, som har indvirkning på deres håndtering af børnefamiliernes økonomi. Endvidere viser resultaterne at specialisering i afdelinger, med fordeling af arbejdsopgaver, har indvirkning på socialrådgivernes fokus og opmærksomhed, som begrænses til bestemte opgaver. I nærværende kontekst betyder det, at BOF i Herning har fokus på forhold vedrørende barnet og ikke børnefamiliens økonomi.

I en videre undersøgelse af indeværende projekts problemstilling, kunne det være relevant at undersøge de organisatoriske rammer yderligere, idet resultaterne i indeværende projekt viser, at når socialrådgiverne i BOF er specialiseret, og deres arbejdsprocesser er standardiseret i afdelinger, hæmmes deres evne til fleksibilitet og omstilling. Hvormed de videresender en problemstilling som børnefamiliens økonomi til andre enheder, der er specialiseret i dette. Ved at undersøge de organisatoriske rammer, ville det give mulighed for at få indsigt i, hvordan de organisatoriske rammer, herunder den funktionsbaserede inddeling og specialisering, rent faktisk udspiller sig i praksis, og hvilken indflydelse det har på socialrådgivernes reelle handlinger og handlemuligheder. Herved vil det være relevant at foretage et observationsstudie, og iagttage hvordan socialrådgiverne handler og interagerer i mødet med børnefamilierne. Ydermere vil man med et observationsstudie kunne synliggøre og dokumentere rutiner blandt socialrådgiverne, der afspejler deres common-sense forståelse og råderum inden for de organisatoriske rammer. Det findes relevant at observere på afstand, og søge at undgå at påvirke socialrådgivernes interaktion med borgerne, selvom det ikke kan udelukkes at forskers tilstedeværelse vil kunne påvirke situationen. Men ved at observere på afstand, som en flue på væggen, vil man have mulighed for at få en større forståelse for, hvordan socialrådgivernes håndtering af børnefamiliernes økonomi udspiller sig i praksis, som det naturligt viser sig. Dette findes ydermere særdeles interessant, idet resultater i indeværende projekt viser, at informanterne ikke selv er klar over hvor meget de egentlig arbejder med økonomi, da deres refleksioner og håndtering af økonomi er ud fra en ubevidst common-sense forståelse. Ved at observere kan vi få indsigt i hvordan og hvor meget de arbejder med økonomi i praksis. Spørgsmålet er dog, hvordan man kan sikre at socialrådgivernes håndtering af økonomi, ikke bliver udtryk for handling baseret på ubevidst common-sense forståelse og manglende evne til fleksibilitet og omstilling? Her kunne man beskæftige sig med samarbejdet mellem de forskellige afdelinger, og

undersøge om man kunne udnytte afdelingernes specialisering på en anden måde, i et mere fælles samarbejde, mere end en viderehenvielse af borgernes problemstillinger omkring økonomi.

Bibliografi

- Akrich, M. (1992). The De-Description of Technical Objects. In E. Bijker, & J. Law, *Shaping technology/building society : studies in sociotechnical change* (pp. 205-224). Cambridge: Cambridge: MIT Press.
- Ankestyrelsen. (2018). Retrieved maj 8, 2018, from Ankestyrelsen: <https://ast.dk/tilsynet/sadan-behandler-tilsynet-en-sag/det-kommunale-tilsyn-2013-statsforvaltningens-tilsyn-med-kommuner-og-regioner>
- Benjaminsen, L., Enemark, M. H., & Birkelund, J. F. (2016). København: Socialstyrelsen.
- Beskæftigelsesministeriet. (2016, april 1). Retrieved maj 10, 2018, from www.bm.dk: <https://bm.dk/arbejdsomraader/aktuelle-fokusomraader/kontanthjaelpsloft-faa-overblik/>
- Beskæftigelsesministeriet. (2018, april 3). www.bm.dk. Retrieved april 3, 2018, from www.bm.dk: <http://bm.dk/da/Beskaeftigelsesomraadet/Flere%20i%20arbejde/Kontanthjaelpsloft.aspx#>
- Bislev, M., & Møller, K. (2015). Udsatte unge og kriminalitet. In T. Erlandsen, N. R. Jensen, S. Langager, & K. E. Petersen, *Udsatte børn og unge - en grundbog* (1 ed., pp. 207-219). København: Hans Reitzels Forlag.
- Bonke, J., & Christensen, A. E. (2016). København: ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed.
- Christensen, B. A. (2015). Objektivt eller subjektivt perspektiv. In B. A. Christensen, S. Jørgensen, S. P. Olesen, & T. Rasmussen, *Viden og videnskabsteori i socialt arbejde - En introduktion til centrale temaer* (1 ed., pp. 33-34). København: Hans Reitzels Forlag.
- Creswell, J. W. (2013). *Qualitative inquiry and research design : Choosing among five approaches* (Vol. 3). London: SAGE Publications.
- Dahler-Larsen, P. (2008). *At fremstille kvalitative data* (2 ed.). Odense: Syddansk Universitetsforlag.
- Dansk Socialrådgiverforening. (2016). Retrieved 2018, from <http://www.socialraadgiverne.dk>: <http://www.socialraadgiverne.dk/fag-og-debat/politiske-fokusomraader/boern-unge/boernefattigdom/>
- Dansk Socialrådgiverforening. (2017, januar 5). *Åbent brev om børnefattigdom*. Retrieved Maj 25, 2018, from Dansk Socialrådgiverforening: <http://www.socialraadgiverne.dk/wp-content/uploads/2017/05/2017-01-AabentBrevOmBoernefattigdom.pdf>
- Egholm, L. (2014). *Videnskabsteori - perspektiver på organisationer og samfund*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Ejrnæs, M., & Monrad, M. (2012). *Vignetmetoden*. København: Akademisk Forlag.

- Flyvbjerg, B. (2015). Fem misforståelser om casestudiet. In S. Brinkmann, & L. Tanggaard, *Kvalitative metoder - En grundbog* (pp. 498-520). København: Hans Reitzels Forlag.
- Graversen, B. K., & Tinggaard, K. (2005). *www.sfi.dk*. Retrieved maj 1, 2018, from www.sfi.dk: https://pure.sfi.dk/ws/files/257407/0504_Loft_over_ydelser.pdf
- Herning.dk*. (2014). Retrieved maj 25, 2018, from *Herning.dk*: <http://www.herning.dk/media/5501148/organisationsbeskrivelse.pdf>
- Herningmodellen.herning.dk*. (n.d.). Retrieved 03 04, 2018, from *Herning.dk*: <http://herningmodellen.herning.dk/media/13283147/udviklingsplan.pdf>
- Hutchinson, G. S., & Oltedal, S. (2006). *Modeller i socialt arbejde* (2 ed.). København: Hans Reitzels Forlag.
- Høilund, P., & Juul, S. (2015). *Anerkendelse og dømmekraft i socialt arbejde* (2 ed.). København: Hans Reitzels Forlag.
- Jacobsen, D. I., & Thorsvik, J. (2014). Hans Reitzels Forlag.
- Johansen, A. (2016). Frederiksberg: Institut for Socialt Arbejde Professionshøjskolen Metropol.
- Juul, J. S. (2018, januar 14.). *ae.dk*. Retrieved maj 3., 2018, from *ae.dk*: https://www.ae.dk/sites/www.ae.dk/files/dokumenter/analyse/ae_rekordmange-boern-under-fattigdomsgraensen.pdf
- Juul, J. S. (2018, februar 26). *www.ae.dk*. Retrieved maj 10, 2018, from *AE*: https://www.ae.dk/sites/www.ae.dk/files/dokumenter/analyse/ae_kontanthjaelpsloftet-oger-antallet-af-fattige-born-i-hele-landet.pdf
- Juul, S. (2012). Fænomenologi. In S. Juul, & K. B. Pedersen, *Videnskabsteori - En indføring* (pp. 65-104). København: Hans Reitzels Forlag.
- Juul, S. (2012). Hermeneutik. In S. Juul, & K. B. Pedersen, *Samfundsvidenskabernes videnskabsteori - En indføring* (pp. 107-146). København: Hans Reitzels.
- Juul, S., & Pedersen, K. B. (2012). *Videnskabsteori - En indføring*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Järvinen, M. (2005). Interview i en interaktionitisk begrebsramme. In M. Järvinen, & N. Mik-Meyer, *Kvalitative metoder i et interaktionitisk perspektiv* (pp. 27-47). København: Hans Reitzels Forlag.
- KORA*. (2017, april 3.). Retrieved maj 22, 2018, from *KORA*: <https://www.kora.dk/aktuelt/nyheder/2017/herning-er-naaet-godt-i-maal-med-sverigesmodellen/>

- Kristensen, C. J., & Hussain, A. M. (2016). *Metoder i samfundsvidenskaberne* (1 ed.). Frederiksberg: Samfundslitteratur.
- Kristiansen, S., & Krogstrup, K. H. (1999). København: Hans Reitzels Forlag.
- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2009). *InterView - Introduktion til et håndværk* (Vol. 2). København: Hans Reitzels Forlag.
- Lesner, R. V. (2016, Marts 19). Retrieved Marts 19, 2018, from <http://pure.au.dk/>: http://pure.au.dk/portal/files/99844222/wp16_08.pdf
- Mathiasen, S. H., Andersen, B., & Vindbjerg, M. B. (2016). *Herningmodellen Børn & Unge Kort fortalt*. Herning Kommune. Retrieved from [herningmodellen.herning.dk](http:// herningmodellen.herning.dk): <http:// herningmodellen.herning.dk/media/13443766/kort-fortalt-herningmodellen-boern-og-unge-kort-pfd.pdf>
- Mathiasen, S. H., Madsen, L. B., & Eriksen, M. (2012). *Tæt på en svensk kommune - Inspiration fra Borås Kommunes praksis på området for udsatte børn og unge*. Aarhus: KREVI. Retrieved Marts 15, 2018, from https://www.kora.dk/media/275811/boras-rapporten_120312.pdf
- Møller, S. Ø., Schmidt, F., Kloppenborg, H. S., & Pedersen, H. S. (2015). *Sverigesmodellen i praksis - Erfaringer fra Herning Kommune efter to år*. København: KORA. Retrieved Marts 15, 2017, from www.kora.dk/media/3871255/10765-sverigesmodellen-i-praksis.pdf
- Nørup, I., & Petersen, S. K. (2017, april 4). Retrieved marts 1, 2018, from www.politiken.dk: <http://mo.infomedia.dk/ShowArticle.aspx?Duid=e6352c95&UrlID=6b1166c7-0e52-4fb3-bb32-3c88e33110fe&Link=>
- Pedersen, H. S., & Kloppenborg, H. S. (2017). *Slutevaluering af Herning Kommunes Sverigesprogram*. København: KORA. Retrieved maj 25, 2018, from https://www.kora.dk/media/6844199/10765_slutevaluering-af-herning-kommunes-sverigesprogram.pdf
- Rambøll. (2015). København: Socialstyrelsen. Retrieved 2018, from <https://socialstyrelsen.dk/filer/tvaergaende/eksempel3.pdf>
- Retsinformation*. (2017, 3 25). Retrieved 5 9, 2018, from www.Retsinformation.dk: <https://www.retsinformation.dk/Forms/r0710.aspx?id=188312>
- Retsinformation. (2018, april 14). www.retsinformation.dk. Retrieved april 14, 2018, from www.retsinformation.dk: <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=197036>
- Socialpædagogerne*. (2016, Januar). Retrieved maj 25, 2018, from <https://sl.dk/om-os/udgivelser/udsatte-boern-og-unge/hvad-kan-vi-laere-af-herning/>
- Socialstyrelsen. (2011). *Socialstyrelsen.dk*. Retrieved maj 25, 2018, from <https://socialstyrelsen.dk/udgivelser/handbog-om-barnets-reform>

- Socialstyrelsen. (2014). *Socialstyrelsen.dk*. Retrieved maj 25, 2018, from <https://socialstyrelsen.dk/udgivelser/barnets-velfaerd-i-centrum-ics-handbog>
- Thurmond, A. V. (2001). The Point of Triangulation. *Journal of Nursing Scholarship*, pp. 253-258.
- Winter, S. C., & Nielsen, V. L. (2008). Hans Reitzels Forlag.
- Østergaard, S. M., Schmidt, F., Kloppenborg, H. S., & Pedersen, H. S. (2015). København: KORA.